

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถานการณ์วิถีการดำรงชีวิตของคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จากอดีตถึงปัจจุบัน

1. บริบทสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น

การวิจัยส่วนนี้มุ่งเน้นศึกษาการเปลี่ยนแปลงการดำรงดำรงชีวิตของคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นโดยข้อมูลเกิดจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับครัวเรือน จำนวน 102 ครัวเรือน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 2 ราย ผู้บริหารโครงการหมู่บ้านจัดสรร จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่เทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 1 ราย ทำการสำรวจพื้นที่ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ทางกายภาพของสภาพพื้นที่ตั้งหมู่บ้าน โดยใช้แผนที่อำเภอเมืองขอนแก่น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ บริบทชุมชน และการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตอดีตถึงปัจจุบัน

1.1 การเปลี่ยนแปลงชนบทสู่ชุมชนเมือง

จากการสัมภาษณ์ คุณชาญณรงค์ บุริสตระกูล ประธานชมรมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ขอนแก่น เป็นคนหนุ่มไฟแรงแม้จะอายุไม่มากแต่ประสบการณ์มากเท่าอายุ เพราะบิดาเป็นคนแรกของจังหวัดขอนแก่นที่ทำธุรกิจจัดสรรที่ดินเรียกว่าเป็นสายเลือดของนักธุรกิจจัดสรรที่ดินที่มีความชำนาญมาตั้งแต่เกิดจึงเห็นการเปลี่ยนแปลงของวงการนี้ตลอดมา การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ จากพื้นที่ทุ่งนากลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม อาคารพาณิชย์ต่างๆ เกิดจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขอนแก่นก้าวเข้าสู่เมืองอุตสาหกรรม เกิดการขยายตัวเมือง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภาคเศรษฐกิจ ประกอบกับขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีสถานการศึกษาหลายแห่ง การรองรับจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ปัญหาที่ตามมาคือ ที่อยู่อาศัย และที่สำคัญด้านอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ จากทุ่งนากลายเป็นป่าคอนกรีต สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ อาคารบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้าง ผุดขึ้นราวกับดอกเห็ด ส่งผลต่อวิถีชีวิตจากชนบทสู่วิถีคนเมือง ต้องเข้าบ้านอยู่อาศัย ความสัมพันธ์คนรอบข้างลดลง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เกิดเหตุการณ์หลากหลายช่วง ดังนี้

ยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงชุมชน

ก่อน ปี 2500 วิถีชีวิตของผู้คนเมืองขอนแก่น มีความผูกพันอยู่กับการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมตามรอยบรรพชนที่ได้วางรากฐานเอาไว้เป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ เป็นการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก เหลือค่อยแลกเปลี่ยนแบ่งปัน จึงก่อเกิดวิถีชีวิตบนความเชื่อและวัฒนธรรม ขนบประเพณีอันเนื่องมาจากรากเหง้าของอาชีพเกษตรกรรม เป็นหนึ่งในความหลากหลายในมิติทางวัฒนธรรมที่ผู้คนในเมืองขอนแก่นได้สัมผัส สืบทอดกันมาจากรบรรพชน รุ่นแล้วรุ่นเล่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่ บ้านพักอาศัย อาคารบ้านเรือน ยังเป็นชั้นเดียวมีได้ถนน ไร่เลี้ยงสัตว์ ไม่มีรั้วรอบขอบชิด ปลูกผัก ไม้ผล ไร่หน้าบ้านหลังบ้าน การหาอาหาร ส่วนใหญ่หากินตามธรรมชาติไม่มีตลาด ไม่มีห้างสรรพสินค้า ไม่มีตู้เย็น ในการเก็บอาหาร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ผลิตอาหาร พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่เลี้ยงสัตว์ การดำรงอยู่ส่วนใหญ่ เป็นคนท้องถิ่นดั้งเดิม เป็นกลุ่มก้อนเครือญาติกัน ทำให้รู้จักมักคุ้น ไปมาหาสู่กันอย่างสนิทสนม มีวัฒนธรรม ประเพณี ในแต่ละเดือน ทำให้เกิดกิจกรรมพบปะ หุดคุ้ยกันในสังคม รวมถึงแลกเปลี่ยนปัจจัย อาหาร ผลผลิตทางการเกษตร ช่วยเหลือตามบุญประเพณี สังคมความเป็นอยู่ ๆ แบบเรียบง่าย ไม่วุ่นวาย ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ค่อยเจริญ ไม่ว่าจะเป็นถนน น้ำประปา ระบบการสื่อสาร ทุกสิ่งล้วนแล้วแต่ใช้กิจกรรมทางสังคม ระบบเครือญาติ พึ่งพากัน และพึ่งพาด้านระบบนิเวศ ช่วยเหลือเกื้อกูล วิถีชีวิต

ยุคชุมชนกลายเป็นเมือง

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาล นำโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีนโยบายการเพิ่มพลเมือง ที่ส่งผลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้เกิดการใช้พื้นที่เพิ่มมากขึ้นโดยระยะแรกเป็นการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้พื้นที่เพื่อเกษตรกรรม มีการจับจองพื้นที่มากขึ้น ต่อมาให้ปี พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองนำร่อง เป็นเมืองหลักโดยให้มีการขยายเขตการปกครอง เขตพัฒนาเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งหน่วยงานราชการระดับภาคขึ้น รวมถึงมีการขยายการศึกษา โดยได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น การลงทุนภาคเอกชน ส่งเสริมให้มีการลงทุนให้มีการขยายการค้า การบริการและอุตสาหกรรมมากขึ้น การพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองขอนแก่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พื้นที่เกษตรกรรมเริ่มแปรสภาพกลายเป็นบ้านจัดสรร ที่อยู่อาศัย พื้นที่ไร่นาสวน กลายเป็นป่าคอนกรีต มีสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น อาชีพในภาคการเกษตรลดลง การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนอาชีพหันหน้าเข้าสู่ระบบทุนนิยม ระบบอุตสาหกรรม ส่งผลต่อพื้นที่ด้านการเกษตร พื้นที่ผลิตอาหาร กลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร การใช้ประโยชน์ที่ดินและวิถีของประชากรเมืองขอนแก่น ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเป็นเมืองเพิ่มขึ้น ระบบสังคมที่พึ่งพาอาศัยกัน อยู่แบบเครือญาติ

เป็นกลุ่มเป็นก้อน ต้องแยกย้าย ตามอาชีพ ตามความเจริญ พื้นที่เคออาศัยร่วมกันกับญาติ มีคน
 แลกหน้าที่ไม่รู้จักเข้ามาอาศัยร่วมกันในพื้นที่ กลายเป็นความหลากหลายด้านกลุ่มชาติพันธุ์
 สังคมความเป็นอยู่ ที่เกิดจากนโยบายการพัฒนาเมืองของภาครัฐ

ยุคของธุรกิจบ้านจัดสรรเมืองขอนแก่น

ยุคแรก ประมาณ 2503 ถึง 2510 เป็นการซื้อขายที่ดิน เป็นการเข้ามาจับจองพื้นที่
 บริเวณใกล้ตัวเมืองหรือบริเวณเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ปลูกบ้านเพื่ออยู่อาศัย อยู่เป็นคุ่มหมู่บ้าน มี
 หลายครัวเรือน มีการปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ บ้างเล็กน้อย เพื่อประดับตกแต่ง และเป็นแนว
 ขอบเขตของพื้นที่ แต่ไม่นิยมปลูกไม้ใหญ่ ต่อมา เริ่มมีการสร้างอาคารพาณิชย์แถว 2 ชั้นหน้า
 ตลาดเทศบาล หนึ่งขอนแก่น ส่วนที่อยู่อาศัยยังอยู่กันเป็นคุ่มต่างๆเหมือนเดิม เช่น คุ่มหนองคู
 คุ่มหนองวัด คุ่มเมืองเก่า ได้มีการเพิ่มจำนวนประชากร การขยายตัวของเศรษฐกิจเกิดการ
 กระจายก่อสร้างเป็นอาคารพาณิชย์ตามทำเลการค้าต่างๆในเขตเมือง สำหรับที่อยู่อาศัยยัง
 เหมือนเดิม

ปี 2525 เป็นครั้งแรกในเมืองขอนแก่นที่มีการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรขายใน
 รูปแบบบ้านเดี่ยวส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวพื้นที่ประมาณ 100 ตารางวา มีที่ดินว่างให้ใช้
 ประโยชน์ส่วนใหญ่จัดสวนแบบญี่ปุ่นตามสมัยนิยมในกรุงเทพฯ ผู้ซื้อส่วนมากเป็นข้าราชการชั้น
 ผู้ใหญ่ที่ย้ายสถานที่ทำงาน

ปี 2527 เริ่มมีการก่อสร้างทาวน์เฮ้าส์ บ้านเดี่ยว บ้านแฝดมากขึ้น ราคาต่ำลง
 ข้าราชการทั่วไปและพ่อค้าทั่วไปก็พอมีกำลังซื้อได้ จึงเกิดกลุ่มคนหลากหลายอาชีพมาอยู่รวมกัน
 แต่อย่างไรก็ตามก็ยังต่างคนต่างอยู่ถือเป็นการแยกชัดเจนของสังคมเมืองกับสังคมชนบท และ
 ในช่วงปีนี้มีการจัดสรรกันมากจนทำให้รัฐบาลต้องออกมาควบคุมและออก พรบ.จัดสรรให้คนที่
 ประสงค์ทำธุรกิจเกี่ยวกับการจัดสรรต้องยื่นขออนุญาต

2530 จัดสรรบ้านพักอาศัยที่มีพื้นที่ว่างเพื่อให้เจ้าของบ้านจัดสวนส่วนโครงการ
 เพียงปลูกหญ้าฉนวนน้อยให้ก็ถือว่าสุดยอด ถือเป็นยุคที่เกิดการแยกครอบครัวมากขึ้น

2535 ที่ดินราคาสูงขึ้นบ้านมีราคาแพงขึ้นจึงเริ่มลดขนาดที่ดินและตัวบ้านลงเพื่อให้
 ราคาต่ำลงผู้ที่แยกครอบครัวใหม่ยังพอซื้อได้ แต่สังคมหมู่บ้านจัดสรรยังเป็นสังคมปิด ต่างคนต่าง
 อยู่และไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน

2537 ถึง 2539 เริ่มมีการก่อสร้างคอนโดมิเนียมเป็นห้องขนาดเล็กสำหรับ
 ครอบครัวใหม่และข้าราชการย้ายที่ทำงานสังคมต่างคนต่างอยู่แม้ห้องติดกันหรือตรงข้ามกันก็ยัง
 ไม่รู้จักกัน

2540 พืชฟองสบู่แตกของภาคธุรกิจจัดสรรที่ดินเศรษฐกิจทั้งประเทศเกิด
 ผลกระทบอย่างรุนแรง แม้แต่ผู้ที่ซื้อที่อยู่อาศัยไว้ก็ไม่สามารถมีเงินส่งผ่อนต่อไปได้ต้องปล่อยให้

ธนาคารยืตบางส่วนก็ย้ายไปอยู่ชนบท บางส่วนก็หาเช่าที่อยู่อาศัยที่มีขนาดเล็กลง สังคมหมู่บ้านจัดสรรได้แตกแยกกระจายกันไป บริษัทจัดสรรที่ยืนยงอยู่ได้ก็เฉพาะบริษัทที่มีสถานะทางการเงินดี

2545 เริ่มกลับมา มีการจัดสรรขึ้นอีกแต่ก็อยู่ในข้อจำกัดอย่างมากธนาคารไม่ให้การสนับสนุนโครงการบ้านจัดสรรและผู้ซื้อต้องมีฐานะทางการเงินดีจึงจะสร้างและซื้อขายกันได้ เกิดการแบ่งแยกด้านฐานะในหมู่บ้านจัดสรรโดยอัตโนมัติ การสร้างบ้านจึงสร้างใหญ่และมีพื้นที่มากขึ้นตกแต่งจัดสวนให้ผู้ซื้อเป็นการเอาใจและเริ่มนำต้นไม้ใหญ่มาปลูกประดับให้แปลงละต้นหรือสองต้น

2550 ธุรกิจจัดสรรเริ่มกลับมาฟื้นคืนและได้เกิดการแบ่งกลุ่มลูกค้ากันอย่างชัดเจน เช่น กลุ่มหมู่บ้านราคา 1,000,000 ถึง 1,500,000 บาท กลุ่มบ้านราคา 1,500,000 – 2,000,000 บาท

2554 ธุรกิจจัดสรรบ้านกลุ่มราคาบ้านสูงเพิ่มขึ้นเป็น 2,000,000 ถึง 3,000,000 กลุ่มบ้านราคา 4,000,000 ถึง 5,000,000

และปี 2555 กลุ่มลงทุนธุรกิจบ้านจัดสรร เกิดกลุ่มราคาบ้าน 5,000,000 บาทขึ้นไป กลุ่มราคาบ้าน 10,000,000 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มลงทุนที่มีการลงทุนสูง ประกอบกับกลุ่มอาชีพที่สนใจเช่าอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มข้าราชการระดับสูง และมีการสร้างคอนโดมิเนียมจำนวนมาก

ภาพที่ 1 การสัมภาษณ์ประธานชมรมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ขอนแก่น

จะเห็นได้ว่า จากการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เปลี่ยนพื้นที่การเกษตรเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร เปลี่ยนวิถีชุมชน กลายเป็นวิถีคนเมือง วิถีความเป็นอยู่ พื้นที่อยู่อาศัยเปลี่ยนแปลงไป เหลือพื้นที่กำจัด ญาติพี่น้องแต่ดั้งเดิมกระจายตามแหล่งเศรษฐกิจ มุ่งสร้างงาน หาเงินใช้

จ่ายในครัวเรือน ส่งผลให้พื้นที่ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ทำการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและค่านิยม รวมถึงนโยบาย ปัจจุบันพื้นที่ชีวิต มุมเมืองชีวิต กลายเป็นเขต ตามกรอบของหมู่บ้านจัดสรร และข้อกำหนดร่วมกันในหมู่บ้าน กลายเป็นการดำรงอยู่ ถูกกำหนดด้วยกฎกติกาของหมู่บ้าน

1.2 นโยบายการพัฒนาเทศบาลนครขอนแก่น

ธีระศักดิ์ ฑีฆายุพันธุ์ (2557) คำแถลงนโยบาย ด้วย “ศรัทธาในภาคประชาชน เชื่อมมั่นในพลังท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่สากล” เทศบาลนครขอนแก่น ได้พัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยการวางรากฐานของการพัฒนาเมืองสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ก่อเกิดศักยภาพที่โดดเด่นในการเป็นศูนย์กลางทางด้านต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคมาโดยตลอด ทั้งด้านการเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านการคมนาคมขนส่ง และด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการแสดงศักยภาพของนครแห่งกิจกรรมในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังเป็นที่ประจักษ์ในการเป็นผู้นำการบริหารการปกครองท้องถิ่นด้วยรางวัลต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ที่เป็นตัวชี้วัดการทำงานของนครขอนแก่นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นหลักประกัน ที่แสดงถึงความมั่นใจ และเห็นความสำคัญในการกระจายอำนาจคืนกลับสู่ภาคประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างสรรค์พลังชุมชนท้องถิ่นอย่างไม่หยุดนิ่ง สร้างจิตสำนึกของคนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของเมืองร่วมกันในบริบทต่าง ๆ อาทิ การดูแลการจัดการสาธารณสุขโรคสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน พัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ การประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยผ่านกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตลอดจน แนวโน้มการพัฒนาเมืองยุคใหม่จะมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในปี 2558 ประเทศไทย จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community : AEC) จะส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและลบต่อเศรษฐกิจและสังคมเมืองขอนแก่น มีผลกระทบต่อบุคคลและชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเตรียมความพร้อมของนครขอนแก่น คือ การเตรียมคนและชุมชนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและระบบต่าง ๆ ให้นครขอนแก่น เท่าทันและทัดเทียมกับการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญที่สุดอีกครั้งหนึ่งของประเทศ ด้วยการเรียนรู้ถึงการแบ่งปันมากกว่าการแข่งขัน เพื่อความสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม อันจะนำพาไปสู่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมแห่งความสุข เป็นเป้าหมายสำคัญ จึงกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

ด้วยวิสัยทัศน์ “พัฒนาเมืองสู่สากล สร้างสังคมแห่งความสุข” ภายใต้ 4 นโยบายหลัก ดังนี้

1. นโยบายด้าน : เพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการ บริหารงานท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเป็นนโยบายที่ยึดหลักการบริหารงานภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์พระประมุข น้อมนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อาศัยหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการเทศบาล อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เท่าเทียมทั่วถึง และเป็นธรรม สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

1.1 การพัฒนาองค์กรเทศบาลนครขอนแก่น ให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาล บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส คำนึง เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร ให้กระชับ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ พร้อมเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศในการบริการประชาชน

1.2 พัฒนาศักยภาพและยกระดับทรัพยากรบุคคล ซึ่งประกอบด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น บุคลากรของเทศบาล ผู้นำชุมชน กลุ่มตัวแทนเครือข่ายภาคประชาสังคม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้เพื่อสร้างวัฒนธรรมให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม เพื่อเตรียมพร้อมให้เท่าทันและทันเทียมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของประเทศไทยในปี 2558

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการบริหารจัดการเมือง ด้วยวิธีการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาโดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเทศบาลนครขอนแก่นไปพร้อมกัน

1.4 ส่งเสริมการทำงานแบบเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร โดยการสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนประชาชน เพื่อบูรณาการความร่วมมือ และการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

1.5 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าตามตำแหน่งหน้าที่ และความสามารถและสนับสนุนพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรของเทศบาลนครขอนแก่นให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและจัดให้มีสวัสดิการตามความเหมาะสมกับสภาพการทำงาน และสถานการณ์ค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไป

1.6 สร้างวินัยและวัฒนธรรมในองค์กรให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

1.7 พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ เพื่อให้สามารถบริการข้อมูลประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พร้อมผลักดันให้เทศบาลนครขอนแก่นเป็นเทศบาลแห่ง ไอซีที (ICT)

2. นโยบายด้าน : การพัฒนาคุณภาพชีวิตและทุนทางสังคมส่งเสริมและสนับสนุน บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชนได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและทุนทาง

สังคม เพื่อสร้างสรรค์สังคม ชุมชน และครอบครัวที่เอื้ออาทรต่อกัน โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

2.1 การศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.1 การศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตด้วยการบูรณาการและเชื่อมโยง การศึกษาในระบบ นอกระบบ ตามอัธยาศัย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งผู้เรียนในระบบ กลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ฯลฯ โดยเชิญชวนผู้เกี่ยวข้องทั้งครอบครัว ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาได้แสดงบทบาทเข้าร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจชีวิต และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน และทัดเทียมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยความภาคภูมิใจในตนเอง และชุมชนท้องถิ่นนครขอนแก่น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติและเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.1.2 ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจมากขึ้นถึงแก่นแท้ของศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นการพัฒนาสติปัญญา และพัฒนาทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ชุมชน สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

2.1.3 การกีฬาและการละเล่นต่าง ๆ สนับสนุนและส่งเสริมการกีฬาทั้งการแข่งขันเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศและมุ่งสู่นักกีฬาอาชีพและกีฬาซึ่งเป็นการละเล่นประเภทต่าง ๆ ตามความต้องการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย เช่น สเกตบอร์ด จักรยานประเภทต่าง ๆ

2.1.4 จัดให้มีกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ทุกสาขาและทุกระดับ รวมทั้งประสานเชื่อมต่อในเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ให้กับเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและสายอาชีพ

2.2 การสร้างสังคมเอื้ออาทร ด้วยการบูรณาการขับเคลื่อนภารกิจ คนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ชาวขอนแก่นได้ตระหนักและหวนคืนกลับมา ดูแลซึ่งกันและกัน เรียนรู้ที่จะ “ให้” และ “รับ ” อย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี อย่างเสมอภาค

2.3 การสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

2.3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและสงเคราะห์ ให้กับประชาชนผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ เยาวชน สตรี คนพิการและผู้ป่วยโรคเอดส์ ให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2.3.2 สร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรีมีครรภ์ ฯลฯ เพื่อให้มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตในสังคม

2.4 การพัฒนาด้านสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต

2.4.1 ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน และการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึง

2.4.2 กระจายอำนาจด้านสุขภาพสู่ประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างระบบสุขภาพของชุมชน ด้วยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง เข้าถึงการจัดการสุขภาพชุมชนโดยชุมชน

2.4.3 ผลักดันให้มีการกระจายความรู้ด้านสุขภาพและทักษะที่จำเป็นลงสู่ชุมชน

2.4.4 ผลักดันให้เกิด ศูนย์สร้างสุขผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขได้รวดเร็วและทั่วถึง

2.4.5 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ตามโครงการเส้นทางอาหารปลอดภัย

2.4.6 ดำเนินการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายดูแลปกป้องพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองผู้บริโภค ให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและเป็นธรรมจากการบริโภค

2.5 การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.5.1 รมรงค์ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพลังงานแก่บุคลากรเทศบาลตลอดจนประชาชนด้วย หลักการใช้ให้น้อยและใช้อย่างคุ้มค่า

2.5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่าย การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการใช้พลังงานอย่างประหยัด โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้นทาง การจัดการขยะในครัวเรือน ตลอดจน การพัฒนาแนวทางการแปรรูปขยะ มาผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม แปรรูปขยะให้เป็น พลังงานไฟฟ้า และน้ำมัน ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำขยะมารีไซเคิล เพื่อลดการ ปล่อยก้าขเรือนกระจกเพื่อลดภาวะโลกร้อน เป็นต้น

2.6 การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน โดยการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบ ธรรมนูญตำบล โดยยึดหลักการ มีส่วนร่วม โปร่งใส กระจายอำนาจ โดย ส่งเสริมให้ภาคประชาชน เข้ามามีบทบาทในกระบวนการร่วม รับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบต่อการ พัฒนาเมืองให้คนจนอยู่ดี คนมีอยู่ได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างความรู้สึกร่วมกัน เป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน

3. นโยบายด้าน : การเพิ่มศักยภาพของเมือง

3.1 การพัฒนาศักยภาพ ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ รองรับการเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคอีสาน เช่น การจัดระบบและเสริมสร้างมาตรการ การบำบัดน้ำเสียและป้องกันน้ำขังและน้ำท่วมในเขตเทศบาล การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการขนส่ง (Logistics Hub) ระดับภูมิภาค

3.2 การสร้างขอนแก่นให้เป็น เมืองมหานครสีเขียว (Green City) เพิ่มปอดของเมือง ด้วยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ สวนสาธารณะ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้สวยงาม น่าอยู่ เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวของเมืองขอนแก่น

3.3 ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักผ่อนหย่อนใจในเขตเทศบาลให้สะอาดเรียบร้อย สวยงามและปลอดภัย รวมถึงการพัฒนาสถานที่ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

3.4 จัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย

3.4.1 ส่งเสริมและสนับสนุน การดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยให้งานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นอาสาสมัครในการเฝ้าระวังความปลอดภัยตามชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น และ การส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการรักษาความปลอดภัยโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด (Closed-circuit television : CCTV)

3.4.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเน้นการสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือของประชาชน เป็นหูเป็นตาในการแจ้งเตือนภัย

3.4.3 การพัฒนาศักยภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติอย่างเพียงพอ

3.4.4 การร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารจรจรและลดอุบัติเหตุ

3.4.5 การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบูรณาการปฏิบัติงานร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น หน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. นโยบายด้าน : การพัฒนาเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจมุ่งสู่มหานคร
เพื่อรองรับการเป็นเมืองมหานคร สิ่งสำคัญที่ต้องเตรียมรองรับ คือ การพัฒนาเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองให้ได้มาตรฐานที่ดี จึงเป็นบทบาทสำคัญยิ่ง ที่เทศบาลนครขอนแก่นซึ่งถือเป็นองค์กรรัฐที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนา ภายใต้ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ จึงมีแนวนโยบายในการดำเนินการดังนี้

4.1 ส่งเสริมสนับสนุนและยกระดับกิจกรรม เพื่อสร้างการท่องเที่ยว กระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและเทศกาล ตลอดทั้งปี (Event City : เมืองแห่งเทศกาล) เช่น งานสงกรานต์เทศกาลดอกคูณเสียงแคนและถนนข้าวเหนียว ออกพรรษาใต้ประทีปโคมไฟและวิถีอีสาน บุญคูณเมือง ปีใหม่ขอนแก่นปาร์ตีปีแสง และอื่น ๆ

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดประชุมสัมมนาและแสดงสินค้าในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ โดยการประสานงานกับภาครัฐและเอกชน (MICE City : เมืองแห่งการสัมมนา) เพื่อให้เกิดรายได้แก่ธุรกิจท้องถิ่นและกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในจังหวัด

4.3 ส่งเสริมและสนับสนุน ภาครัฐเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองขอนแก่นให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub)

4.4 สร้างองค์ความรู้ สร้างอาชีพ และสร้างช่องทางจำหน่าย ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการ SME และภาคประชาชนที่ประสงค์จะเริ่มต้นอาชีพให้มีรายได้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

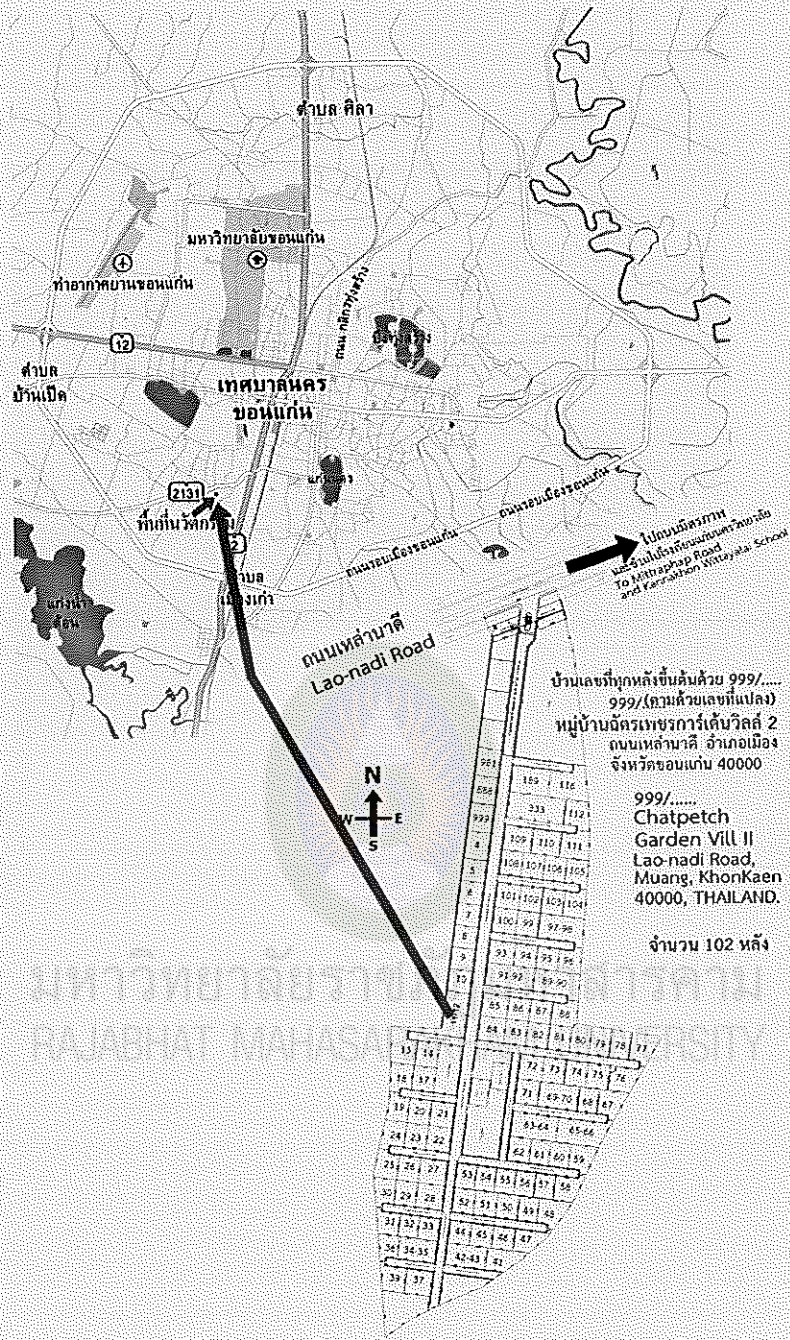

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลนคร ขอนแก่น

จะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ยุค ผลที่กระทบหลักได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ ความปลอดภัยด้านสุขภาพ การขาดกระบวนการมีส่วนร่วม จากการขยายตัว และการพัฒนา เทศบาลนครขอนแก่น โดยการวางรากฐานของการพัฒนาเมืองสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ทั้งด้าน

การเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านการคมนาคมขนส่ง และด้านการท่องเที่ยว อันเป็นหลักประกัน ที่แสดงถึงความมั่นใจและเห็นความสำคัญในการกระจายอำนาจคืนกลับสู่ภาคประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างสรรค์พลังชุมชนท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกของคนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและการสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของเมืองร่วมกันในบริบทต่าง ๆ อาทิ การดูแลการจัดการสาธารณสุขโรค สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน การประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยผ่านกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันในปี พ.ศ. 2553 (ตุลาคม 2553) มีประชากรรวม 18 ตำบลรวมทั้งประชากรแฝงประมาณ 559,742 คน

ภาพที่ 3 แผนที่ต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว

1.2 วิธีการดำรงชีวิตของคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมือง

ขอนแก่น

กลุ่มครอบครัว พื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวจากการสำรวจครอบครัวในพื้นที่วิจัยในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น ณ หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 พบว่ามีกลุ่มครอบครัวเป้าหมาย ที่ให้ความสำคัญกับครอบครัวและครอบครัวข้างมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี คิดบวก เสียสละ ชอบการมีส่วนร่วม จำนวน 30 ครอบครัว โดยจำแนกกลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักธุรกิจ จำนวน 18 ครอบครัว
2. กลุ่มพนักงานเอกชน จำนวน 9 ครอบครัว
3. กลุ่มข้าราชการ จำนวน 3 ครอบครัว

หลังจากเปิดเวทีเสวนากลุ่มครอบครัวเป้าหมายดังกล่าว ผลปรากฏว่ามีกลุ่มครอบครัวเป้าหมายที่มีความพร้อมและสมัครใจในการเข้าร่วมการขับเคลื่อนงานวิจัย พื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียว ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองขอนแก่น ณ หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 จำนวน 10 ครอบครัว สมาชิก รวม 41 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น ณ หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 จำนวน 10 ครอบครัว สมาชิกรวม 41 คน

ครอบครัว	อาชีพ ครอบครัว	จำนวนสมาชิก			สถานะของสมาชิกครอบครัว	ประเภทครอบครัว
		ชาย	หญิง	รวม		
ครอบครัวที่ 1	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	2	4	พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 2	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	1	2	3	แม่ ลูกชาย ลูกสะใภ้	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 3	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	1	3	พ่อ แม่ ลูกชาย	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 4	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	1	3	4	พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 5	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	1	3	พ่อ แม่ ลูกชาย	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 6	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	3	5	พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว (2)	ครอบครัว 2 รุ่น

ครอบครัว	อาชีพ ครอบครัว	จำนวนสมาชิก			สถานะของสมาชิก ครอบครัว	ประเภท ครอบครัว
		ชาย	หญิง	รวม		
ครอบครัวที่ 7	พนักงาน บริษัทเอกชน	2	2	4	พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว	ครอบครัว 2 รุ่น
ครอบครัวที่ 8	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	5	7	ยาย พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสะใภ้ หลานสาว(2)	ครอบครัว 3 รุ่น
ครอบครัวที่ 9	อดีตข้าราชการ	2	2	4	พ่อ แม่ ลูกชาย หลานชาย	ครอบครัว 3 รุ่น
ครอบครัวที่ 10	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	2	2	4	ยาย พ่อ แม่ ลูกชาย	ครอบครัว 3 รุ่น
รวมสมาชิก		41 คน				

ภาพที่ 4 เวทีเสวนากลุ่มครอบครัวเป้าหมาย

1.3 มลเหตุของการย้ายถิ่นที่อยู่สู่วิถีชีวิตคนเมือง

การดำรงชีวิตคนเมืองจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ตามบริบทในแต่ละครัวเรือน การเข้ามาอาศัยอยู่ภายในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด็นวิลล์ 2 หรือหมู่บ้านจัดสรร แต่ละรายที่อพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่สุดท้ายก็มาอาศัยอยู่ภายใน

ขอบเขตพื้นที่เดียวกัน การอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านฉัตรเพชร มีวัตถุประสงค์ แตกต่างกัน ดังนี้

1. ย้ายสถานที่ทำงาน การย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในสังคมเมือง การย้ายสถานที่ทำงานก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสู่สังคมเมือง การย้ายสถานที่ทำงานมีหลากหลายรูปแบบ จากการศึกษามูลเหตุการณีย้ายเข้าสู่วิถีคนเมือง เกิดจากการย้ายสถานที่ทำงานตามอายุราชการหมุนเปลี่ยนตามผู้บังคับบัญชา การโยกย้ายตำแหน่งที่สูงขึ้น และย้ายตามครอบครัวหรือกลับภูมิลำเนา ในส่วนของเอกชน

2. แยกครัวเรือน ปัจจุบันการออกเรือนหลังแต่งงานเป็นสิ่งที่ต้องคิด เนื่องจากพื้นที่ไม่สามารถขยายหรือสร้างบ้านอยู่อาศัยได้ แม้แต่ผู้ที่อาศัยภายในชุมชนเมืองก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยออกเรือนตามหมู่บ้านจัดสรร บางครัวเรือนแยกครัวเรือนภายในจังหวัด บางครัวเรือนแยกครัวเรือนต่างจังหวัด ยึดหลักการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นพื้นที่แสวงหารายได้

3. หนีความแออัด การขยายตัวของชนบทหรือชุมชนเมือง เกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากร เกิดการกระจุกของประชากรอยู่ที่บริเวณเดียว พื้นที่มีจำกัด จำเป็นต้องขยายขยายพื้นที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มองหาพื้นที่ส่วนตัวโดยเฉพาะหมู่บ้านจัดสรร

4. เปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านบางรายขายที่ทำกินจากภูมิลำเนาเดิม แล้วหันเหชีวิตเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในสังคมเมือง ซื้อบ้านจัดสรรเพื่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากชีวิตชนบทสู่ชีวิตคนเมือง

แผนภาพที่ 2 การย้ายถิ่นฐานสู่คนเมือง

2. รูปแบบวิถีชีวิตคนเมือง

จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น เป็นสังคมปัจเจกบุคคล ต่างคนต่างอยู่ เกิดจากหมู่บ้านฉัตรเพชร แตกต่างจากหมู่บ้านชนบท ที่เป็นหมู่บ้านมีระบบเครือญาติ มีความสัมพันธ์ด้านวิถีชีวิต กิจกรรมความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพ ที่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งในหมู่บ้านฉัตรเพชรไม่มี เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่เกิดจากภาคเอกชนก่อตั้งขึ้นมา แล้วประชาชนที่สนใจเข้ามาเช่าอาศัยอยู่ ซึ่งสามารถจำแนกประเด็น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมือง ได้ดังนี้

1. ต่างกันต่างอยู่ อยู่หมู่บ้านจัดสรรแตกต่างจากการอยู่อาศัยในชนบทที่เคยไปมหาสาร หรือครัวเรือนที่เคยอยู่บ้านจัดสรรเหมือนมาเริ่มต้นใหม่ แต่พอเข้ามาพักอาศัย เหมือนเริ่มต้นใหม่ และการย้ายเข้ามาอยู่ไม่รู้จักใครเลย จนเกิดความรู้สึกว่า ต่างคนต่างอยู่ในบ้านของตนเอง

2. ต่างคนต่างมา ร้อยพ่อ พัน แม่ เป็นแนวคิดผู้ร่วมอาศัยในหมู่บ้านฉัตรเพชร การ์เด็นวิลล์ 2 ได้ให้แนวคิดที่ คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ หมู่บ้านเดียว จะต่างแหล่งที่มา ภูมิลำเนา แหล่งที่ทำงาน ทำให้ความเป็นอยู่เกี่ยวข้องกันลดลง

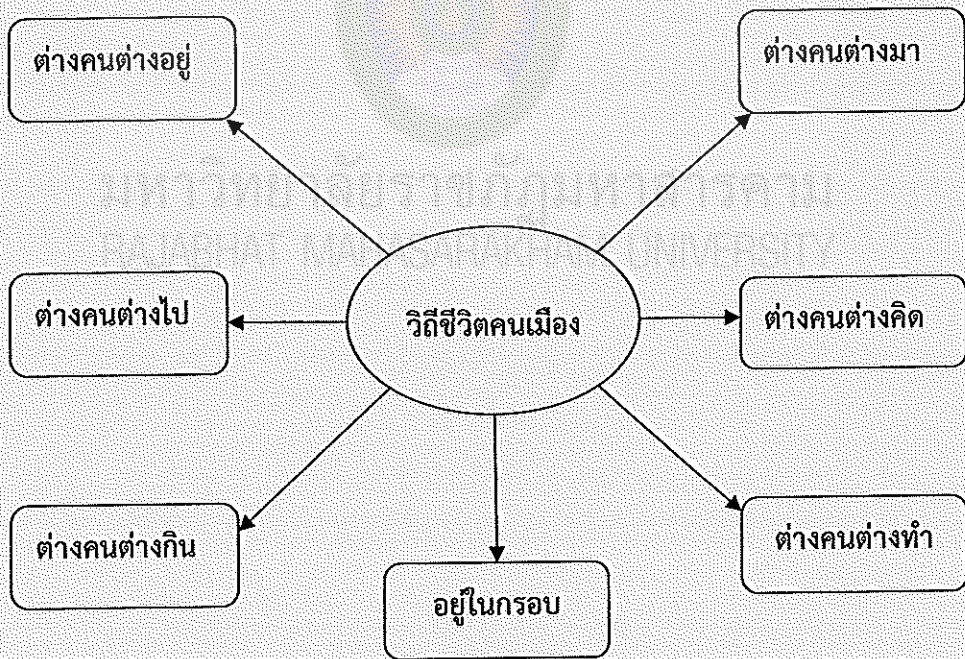
3. ต่างคนต่างทำ มูลเหตุเกิดจากต่างคนต่างมา วิถีความเป็นอยู่เดิมยังแฝงอยู่ในตัวปัจเจกบุคคล ประกอบกับสภาพพื้นที่อยู่อาศัย เป็นกอบกับกระบวนการความเป็นอยู่ ที่ไม่ ที่เริ่มต้นใหม่ งานใหม่ บ้านใหม่ ภูมิลำเนาใหม่ ส่งผลให้ต่างคนต่างทำ

4. ต่างคนต่างไป จากการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองหลังจากย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด็นวิลล์ 2 เกิดความแตกต่างหลายประการ โดยเฉพาะต่างอาชีพ ต่างที่ทำงาน เมื่อตื่นนอน ต่างคน ต่างครัวเรือน ออกจากบ้านมุ่งหน้าสู่ที่ทำงานของตน ไม่สนใจครัวเรือนรอบด้าน พอตกเย็นก็ต่างคนต่างครัวเรือน พอเลิกงานก็ทยอยกลับสู่ครอบครัวต่างคน ต่างเวลา บางครัวเรือนกลับมากินข้าวพร้อมครอบครัว บางครัวเรือนกลับมาพร้อมกับกินข้าวมาจากนอกบ้าน มาถึงบ้านก็พร้อมที่จะนอน แต่บางครัวเรือนกลับมายังทำงานต่อ

5. ต่างคนต่างกิน วิถีชีวิตของคนเมือง นอกจากการไป การมา การกระทำจะแตกต่างกัน และไม่ค่อยเกิดความสัมพันธ์กันแล้ว วัฒนธรรมการกินก็มีความแตกต่างกันด้วย แตกต่างตั้งแต่ภายในครอบครัว กินข้าวไม่พร้อมกัน กินคนละครึ่ง กินคนละที่ กินกับคนละคน นั่นก็คือ พ่อ แม่ ลูก กินข้าวไม่พร้อมกัน พ่อก็กินข้าวกับเพื่อนที่ทำงาน ลูกก็มีเพื่อนที่โรงเรียนกินข้าวกับเพื่อนตามห้างบ้าง ส่วนแม่ก็กินข้าวอยู่บ้านคนเดียว แต่ก็มีโอกาสที่ทุกคนมากินข้าวร่วมกันได้ ดังนั้นความแตกต่างด้านวิถีการกินภายในครอบครัวยังมีความแตกต่างกัน นั่นก็คือโอกาสหรือความสัมพันธ์ที่ครอบครัวหรือครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน แทบจะไม่มีโอกาสได้กินข้าวด้วยกัน ยกเว้นครัวเรือนที่สนิทกันจริง ๆ

6. ต่างคนต่างคิด วิธีความเป็นอยู่นอกจากจะต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างอยู่ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระดับชุมชนเมืองลดลง กระบวนการมีส่วนร่วมมีน้อย ถึงแม้จะผู้ตัวแทนจากครัวเรือนในหมู่บ้าน แต่ก็ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด ในการพัฒนาพื้นที่ชีวิตที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งแตกต่างกับกระบวนการมีส่วนร่วมระดับท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการประชาคม เนื่องจากการแสดงความคิดเห็น ความเห็นส่วนใหญ่หากไม่ใช่เรื่องความไม่สะดวกสบายหรือความไม่ปลอดภัย มักจะไม่ค่อยมีใครเข้ามา ส่วนใหญ่มักจะผ่านผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรงหรือผ่านช่องทางร้องเรียนกล่องรับเรื่อง ภายในสำนักงานชายภายในหมู่บ้านแทน

7. อยู่ในกรอบภายใต้กฎกติกา การย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรส่วนใหญ่จะมีกฎระเบียบการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ ตั้งแต่ การเข้า การออก หมู่บ้าน การใช้ยาเสพติด การเลี้ยงสัตว์ การจราจร การใช้เสียง การจัดการขยะ รวมถึงการปลูกต้นไม้ซึ่งอาจจะส่งผลต่อครัวเรือนรอบข้างกฎกติกาดังกล่าว ซึ่งทุกคนยอมรับและรับทราบตั้งแต่ยังไม่ได้เข้ามาอยู่อาศัย พอเข้ามาพักอาศัยทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎกติการอยู่ร่วมกัน ซึ่งทุกคนส่วนใหญ่ยอมรับและรู้สึกถึงความปลอดภัย เมื่อเข้ามาพักอาศัยภายในหมู่บ้านฉัตรเพชรแห่งนี้

แผนภาพที่ 3 วิถีชีวิตคนเมือง

3. สถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น

เมื่อเข้ามาอยู่ใช้ชีวิตคนเมือง บางครัวเรือนอาจมีวิถีชีวิตแบบนี้หรือเคยอยู่ในสังคมเมืองอาจต่างแค่พื้นที่ แต่บางรายหรือบางครัวเรือน ที่จะใช้ชีวิตแบบคนเมืองสถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรเพชรการ์เด็นวิลล์ 2 ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น ซึ่งวิถีชีวิตเมื่อเข้ามาพักอาศัยภายในหมู่บ้านเดียวกัน เกิดปรากฏการณ์สะท้อนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งขัดต่อความเป็นอยู่ในสภาวะที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จากปรากฏการณ์ดังกล่าว สามารถจำแนกประเด็นสถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น ได้ดังนี้

1. ความเป็นอยู่แบบปัจเจกบุคคล ซึ่งต่างคนต่างอยู่ เนื่องจากบริบทต่างครอบครัวไม่ชอบคบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้านหรือครอบครัวอื่น อยากใช้ชีวิตเป็นส่วนตัว ในครอบครัวของตนเอง ไม่จำเป็นต้องพบปะพูดคุย หรือขอความช่วยเหลือจากใคร เนื่องจากไม่ชอบความวุ่นวาย และก็ไม่อยากให้ใครเข้ามาวุ่นวายในชีวิตของครอบครัวของตนเองด้วย

2. ยึดติดกับเทคโนโลยี นอกจากชีวิตความเป็นอยู่ มีวิถีภายใต้กฎกติกาของชุมชน และของตนเอง แบบปัจเจกครัวเรือน ยิ่งสังคมปัจจุบัน จากคำกล่าวที่ว่าคนสมัยนี้ *มองหน้าจอสีเหลี่ยม ไม่พูดไม่จา พูดจาทักทายผ่าน line* ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าววิถีชีวิตพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยี เป็นหลักแทบว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตก็ว่าได้

3. ใช้ชีวิตในขอบรั้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัว หรือพื้นที่ชีวิตของแต่ละครัวเรือน ส่วนใหญ่ทุกคน ทุกครัวเรือน ใช้ชีวิตเพียงไม่กี่ตารางเมตรของตนเอง การเพาะปลูก การตัดแต่งตกแต่งพื้นที่รอบบ้าน และรอบรั้ว ต้องไม่ไปกระทบกับบ้านข้างเคียง หรืออาจจะผิดกฎระเบียบของหมู่บ้านได้

4. เงินเป็นตัวกำหนด ผู้ที่เข้าพักอาศัยส่วนใหญ่จะมีฐานะที่แตกต่างกัน รวมถึงเงื่อนไขของแต่ละครัวเรือน การใช้ชีวิตส่วนใหญ่ใช้ชีวิตในการหาเงินมากกว่าใช้ชีวิตเพื่อสุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะบอกว่า *ถ้ามีเงิน โรคที่เป็นก็สาารถใช้เงินรักษาได้ ไม่ต้องกังวล*

5. แตกต่างด้านอาชีพ แต่ละครัวเรือนจะมีอาชีพที่แตกต่างกัน ได้แก่ อาชีพรับราชการ เอกชนและธุรกิจส่วนตัว ซึ่งระบบการทำงานของแต่ละอาชีพก็จะแตกต่างกัน มีแบบแผนที่แตกต่างกันด้วย อาชีพรับราชการ ทำงานวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เริ่มทำงาน 08.30 ถึง 16.30 น. เอกชน ทำงานจันทร์ ถึงวันเสาร์ หยุดวันอาทิตย์ หรือบางบริษัททำงานเป็นกะกลางวันและกลางคืน ส่วนธุรกิจส่วนตัวต้องทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายในหมู่บ้านเดียวกันที่จะมีเวลา ช่วงวันหยุด ที่จะได้พบปะพูดคุยกันในสังคมเดียวกัน ที่เกิดจากความแตกต่างด้านอาชีพ

6. ผูกพันไมตรีเป็นแบบแผน อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตคนเมืองไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่เข้ามาพักอาศัยภายในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 ไม่รู้จักมักคุ้น พบปะพูดคุยกันทั้งหมด แต่การรู้จักก็มีบางครัวเรือนที่สนิทหรือมีการผูกพันไมตรีจิตรที่ีระหว่างครัวเรือน แต่รูปแบบความสัมพันธ์จะมีแบบแผน สอดคล้องกับอาชีพของแต่ละครัวเรือน การพบปะพูดคุยต้องเป็นเวลา อยู่ในเวลาที่ไม่ว่าง และช่วงที่ว่างจากภาระงานอื่นๆ ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนพบ

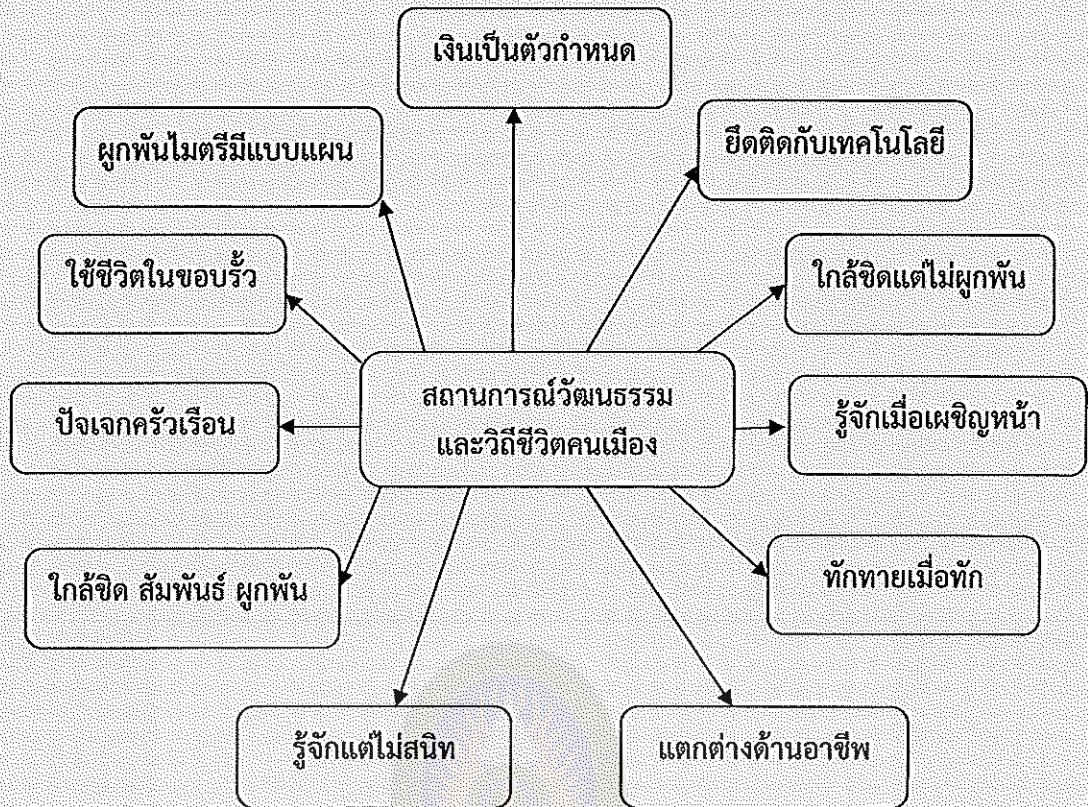
7. ทักทายเมื่อทัก โอกาสการพบปะพูดคุยกันแทบจะไม่ต้องมี เนื่องจากต่างคนต่างอยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชีวิตครอบครัวของตนเอง หากเดินผ่านกันถ้าไม่รู้จักก็ไม่ต้องทัก แต่ถ้ามีใครมาทักทาย ก็จะตอบกลับ ดังนั้นการทักทายกันส่วนใหญ่เกิดจากมีคนมาทักก่อนแล้วค่อยตอบกลับ และหากไม่สนิทก็จะไม่มีการถามหรือทักทายประโยคถัดไป ต่างคนก็กลับบ้านใครบ้านมัน

8. รู้จักเมื่อเผชิญหน้า สถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรรในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น มีบางส่วนที่รู้จักและคุ้นเคย แต่ยังคงมีบางครัวเรือนที่รู้จักเมื่อตอนเผชิญหน้า รู้จักกันโดยบังเอิญ ในสถานที่ภายในหมู่บ้าน รู้จักกันตอนไปสำนักงานขายภายในหมู่บ้าน ซึ่งหากไม่ได้เจอกันต่อหน้า คงจะไม่รู้จักกันว่าเป็นใคร และพักอาศัยในหมู่บ้านเดียวกัน

9. รู้จักแต่ไม่สนิท วิถีชีวิตคนเมืองในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 รู้จักกันแต่ไม่สนิท รู้ว่าเป็นใคร เจอก็ทักทาย พบปะพูดคุย แต่ยังไม่ถึงขั้นเข้าไประยะบ้าน ทานข้าวร่วมกัน

10. ใกล้ชิดแต่ไม่ผูกพัน การใช้ชีวิตของคนเมืองพื้นที่ชีวิตมีอยู่จำกัด ถึงแม้ว่าหมู่บ้านจะมีพื้นที่สาธารณะให้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีกิจกรรมการออกกำลังกาย แต่ก็ต่างคนต่างทำกิจกรรมของตนเอง ใกล้ชิดกันแต่ก็ไม่ได้สนิทสนมกันมากมาย หรือรื้อรอบขอบชิด ติดกับบ้านก็ไม่ได้ทักทายข้ามรั้วบ้าน ขอแบ่งปันสิ่งของ หรือหยิบยืมข้ามรั้วบ้าน

11. ใกล้ชิด สัมพันธ์ ผูกพัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางครัวเรือนที่ยังใช้วิถีชีวิตแบบสังคม พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยน ที่มีความผูกพัน สัมพันธ์ระหว่างครัวเรือน ไปมาหาสู่ แลกเปลี่ยนสิ่งของ มีของฝากเมื่อไปต่างจังหวัด ฝากบ้านฝากเรือน เมื่อไปต่างจังหวัดนานหรือออกไปทำธุระนอกบ้าน

แผนภาพที่ 4 วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมือง

จากสถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองของคนเมืองในสังคมหมู่บ้านจัดสรร ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นจากอดีตถึงปัจจุบัน เกิดจากความแตกต่างด้านแหล่งที่มา ความแตกต่างด้านอาชีพ และความแตกต่างด้านวิถีชีวิต ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลให้เกิดช่องว่าง และเกิดความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมือง ที่รู้จักแต่ไม่มักคุ้น รู้จักแต่ไม่ผูกพัน ใกล้ชิดแต่ไม่สนิท และใกล้ชิด สัมพันธ์ ผูกพัน ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้ ส่งผลต่อพื้นที่ชีวิตความเป็นอยู่ภายในขอบรั้วรอบชิด เกิดการจัดการพื้นที่ชีวิตตามปัจเจกแต่ละครัวเรือนที่ถูกกำหนด ที่สร้างสรรค์โดย สถาปนิกและวิศวกรหมู่บ้านออกแบบไว้ ตั้งแต่สวนหน้าบ้าน หลังบ้าน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ประดับตกแต่งด้วยน้ำพุ เลี้ยงปลาสวยงาม ทำสวนย่อมเพื่อจรรโลงใจยามว่างจากการทำงาน ยามเหงาเมื่ออยู่บ้านคนเดียว ซึ่งการจัดการพื้นที่ชีวิตดังกล่าวแตกต่างกันออกไป แต่ก็สอดคล้องกับกฎกติกาหมู่บ้าน โดยมีการจัดการพื้นที่ชีวิตความเป็นอยู่ ดังนี้

1. การจัดการพื้นที่ชีวิตส่วนตัว พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย ขนาด 100 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ส่วนตัว ของแต่ละครัวเรือน พื้นที่ส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยเจ้าของธุรกิจหมู่บ้าน เมื่อย้ายเข้ามาอยู่เพียงแต่เข้ามาดูแล หรืออาจจะปรับตกแต่ง ให้เข้ากับสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมหรือตามใจ

ผู้อยู่ ส่วนใหญ่บริเวณรอบบ้านจะเป็นส่วนหย่อม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีพื้นที่หญ้าไว้นั่งเล่น มีบ่อปลาน้ำพุเลี้ยงปลาสวยงาม สร้างความสดชื่น ร่มเย็นตามความเชื่อ บางครัวเรือนไม่มีการปลูกพืชจัดสวน หรือทำสวนหย่อม เพราะมองเห็นว่ายุ่งยากกับการดูแล ดุรกไม่สะอาด ไม่ปลอดภัย กลัวสัตว์มีพิษเข้ามาอาศัย ไม่มีเวลาดูแล จึงเทคอนกรีตทั้งหมด จะได้ดูโล่ง พื้นที่ใช้สอยจะได้เพิ่มขึ้น

2. การจัดการเรื่องของเหลือใช้ภายในครัวเรือน ส่วนใหญ่ให้แนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากของเหลือใช้ หรือขยะที่เกิดจากครัวเรือน ได้แก่ ขยะภายในครัวเศษอาหาร เศษพลาสติก กระดาษ เป็นต้น เนื่องจากสวัสดิการหมู่บ้านจะมีระบบการจัดการขยะอยู่แล้ว โดยจะมีถังขยะรองรับไว้หน้าบ้านใครหน้าบ้านมัน จะมีคนดูแลมาจัดการขยะเองโดยไม่ต้องนำไปเผาทิ้ง หรือนำไปทิ้งเองภายนอกหมู่บ้าน

3. การจัดการพื้นที่ชีวิตรอบข้าง เนื่องจากพื้นที่ส่วนตัวแล้วทางหมู่บ้านบ้านจะมีพื้นที่ส่วนกลาง หรือพื้นที่สาธารณะไว้ให้เป็นสวัสดิการให้แก่ผู้พักอาศัยได้ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนใหญ่จะมีคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้รับผิดชอบหมู่บ้านคอยดูแลร่วมกัน รวมถึงมีการติดตามปรับปรุง ในส่วนต่าง ๆ ที่มีปัญหา

ภาพที่ 5 รูปแบบความเป็นอยู่ภายในครัวเรือน

จากสถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมืองดังกล่าวเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิถีชีวิตคนเมืองอยากรู้จัก อยากท้าทาย อยากมีส่วนร่วม เนื่องจากการอยู่ในรั้วรอบขอบชิดแต่เพียงปัจเจกครัวเรือน ยั่งยืนวันเกิดความเหงาเนื่องจากไม่มีเพื่อน โลกสังคมเทคโนโลยีไม่

สามารถทดแทนพื้นที่ชีวิตได้เท่ากับคน อาชีพความเป็นอยู่ ที่ทำให้ช่วงเวลาต่างกัน เปลี่ยนทิศทางเวลาให้ตรงกันมากขึ้น

ต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับชุมชนเมืองขอนแก่น

จากการศึกษาสถานการณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนเมือง พบปรากฏการณ์ รูปแบบวิถีชีวิตที่แตกต่างกันด้านสถานที่มา ความต่างด้านอาชีพ และวิถีชีวิตการเป็นอยู่ ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปจากต้นซอย สู่ท้ายซอย จากปรากฏการณ์ ดังกล่าว เกิดแนวคิดการขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมมหนึ่งภายในหมู่บ้าน ที่เกิดจากแนวคิด อยู่ร่วมกันภายในกรอบสี่เหลี่ยมเดียวกัน **ทำไมใกล้ชิด แต่ไม่ผูกพัน รู้จักแต่ไม่สนิท อยากใกล้ชิดรู้จัก สัมพันธ์** จะทำอย่างไร จนเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิถีชีวิตคนเมืองอยากรู้จัก อยากทักทาย อยากมีส่วนร่วม อยากผูกพัน สัมพันธ์ มีมิตรใจตรงต่อกัน จากปัจเจกครัวเรือน เป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อสร้างและขับเคลื่อนต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับชุมชนอำเภอเมืองขอนแก่น โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างความสุขร่วมกัน ภายใต้ แนวคิด **สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวยั่งยืน สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน** โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนนวัตกรรมสังคมสีเขียว ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. แร่งต้นจากแนวคิด

การขับเคลื่อนปรับเปลี่ยนแนวคิด ทิศนคติ เพื่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนการสร้างพื้นที่ชีวิต และมมเมืองสีเขียว ในหมู่บ้านจัดสรร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สังคมมีความสุข เอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน กันในสังคม ภายใต้ พื้นที่ชีวิต และมมเมืองสีเขียวของตนเอง และส่วนรวม จากการศึกษาความสนใจ และการมีส่วนร่วม พบว่า จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านฉัตรเพชร 2 มีทั้งหมด 102 ครัวเรือน ย้ายเข้ามาอยู่อาศัย จริง 45 ครัวเรือน สนใจเข้าร่วมโครงการ 30 ครัวเรือน ร่วมเป็น ต้นแบบ 10 ครัวเรือน จากการลงพื้นที่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่นวัตกรรม เพื่อหากลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว เกิดความแตกต่างด้านความคิด ความเข้าใจ และความสนใจ ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยภายในหมู่บ้าน สามารถจำแนกออกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่สนใจอยากเข้าร่วม ให้ความร่วมมือ กลุ่มที่สนใจ แต่รอดูก่อน และกลุ่มที่เฉย ๆ ยังไม่มีคำตอบ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่สนใจอยากเข้าร่วม และให้ความร่วมมือ

การพัฒนาพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว เป็นแนวคิดอยากพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีแนวคิดตรงกัน ที่อยากปรับเปลี่ยน และอยากลอง เนื่องจากเป็น

แนวคิดที่ดี เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อครอบครัว จากการนั่งพูดคุย แลกเปลี่ยนแนวคิด กลุ่มที่ 1 พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือ ใช้พื้นที่ในการวิจัย รวมถึง ร่วมเป็นต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว และพร้อมที่จะร่วมเป็นวิทยากร เป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่สนใจ แตรอดูก่อน

จากการจัดเวทีเสวนา ในการขับเคลื่อนสร้างพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต พบว่า กลุ่มที่ 2 ให้ความสนใจกับแนวคิดในการปรับเปลี่ยน เล็งเห็นแนวทาง และโอกาส หากสามารถกระทำได้ หรือส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม บริบทของกลุ่มคน กลุ่มอาชีพไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนใจ แตรอดูก่อน รอดูช่วงเวลาที่ว่าง สะดวก ร่วมเวที ร่วมกิจกรรม เนื่องจากยังหาช่วงเวลางาน ให้ตรงกับกลุ่มคนต้นแบบยังไม่ตรง จึงแสดงความจำนง รอดู รอจังหวะ แต่อยากมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่เฉย ๆ ยังไม่มีคำตอบ

พบว่า ประชาชน ทั้ง 45 ครั้วเรือน ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในแนวคิด เนื่องจากเป็นเรื่องแปลกใหม่และใกล้ตัว และยังมีอีกบางครั้วเรือน ยังลังเลว่าเป็นงานวิจัย มาทำอะไร หรือแค่มาขอข้อมูล และจะได้อะไร ซึ่งเป็นกลุ่ม ลังเลรอดูท่าที แต่ไม่หมายความว่าจะไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ และไม่เอาอะไรเลย แตรอดูว่า จะมาทำจริงจังกัไหน และที่สำคัญตรงตามสิ่งที่ต้องการหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ ยกตัวอย่าง ปลูกผักกินเอง ทั้งปลอดภัย ปลอดภัย ลดต้นทุน ดีต่อสุขภาพ หากเปลี่ยนเทียบ ปลูกเอง และซื้อผักกิน ที่ห้างสรรพสินค้า ตลาด ก็มีผักปลอดสารพิษ วางจำหน่ายมากมาย หลากหลายชนิดมีให้เลือก มีทั้งราคาถูก ราคาแพง ผักภายในประเทศและนอกประเทศ และมีให้เลือกซื้อเลือกบริโภค ตลอดฤดูกาล ซึ่งเป็นเหตุผลของกลุ่มที่ 3 ที่ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ แต่หากมีผลอื่นๆที่แตกต่างหรือดีกว่านี้ คงจะดีต่อคนในหมู่บ้านก็อาจเป็นไปได้

1. นวัตกรรมสังคมสีเขียว

จากการวิเคราะห์ร่วมกันของกลุ่มครอบครัวเป้าหมายโดยกลุ่มครอบครัวเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของพื้นที่วิจัย 10 ครั้วเรือน และครอบครัวต้นแบบ ลงความเห็นร่วมกันว่ากิจกรรมกลุ่มที่จะนำไปสู่คุณลักษณะของครอบครัวต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว และเป็นแบบอย่างให้กลุ่มอีก 2 กลุ่ม ที่ยังรอดู และยังไม่คำตอบ ให้เล็งเห็นผลที่จะได้รับ มากกว่าคำว่าเงิน ซื้อได้ทุกอย่าง ดังนั้นนั้น การปรับเปลี่ยนแนวคิด ปรับเปลี่ยนทัศนคติ คำว่าให้ยังไม่พอ ต้องทำให้เห็น ต้องทำให้ดู และต้องทำให้เป็น และที่สำคัญ ต้องทำให้เขา เชื่อ และศรัทธา จนเกิดแรงดึงดูด ลบแรงต้าน ในใจ ดังนั้นควรเริ่มที่คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของกลุ่มที่สนใจ และครั้วเรือนต้นแบบ

ก่อน โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการสกัดกผลึกแนวคิดร่วมกัน ตามกรอบแนวคิด สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวยั่งยืน สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน ดังนั้นในส่วนของกิจกรรมจึงได้ร่วมกันออกแบบดังนี้

กิจกรรมที่ 1 รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ

เชิญชวนครอบครัวกลุ่มเป้าหมายและครอบครัวในพื้นที่วิจัย ปลูกผักทานเอง โดยไม่ใช้สารเคมี ประเด็นส่วนใหญ่จากสถานการณ์วิถีชีวิตคนเมือง ถึงแม้จะมีความแตกต่างกัน ในวิถีชีวิตการเป็นอยู่ การไปการมา และวิถีการกิน หลังจากได้พบปะพูดคุยถึงประเด็นดังกล่าว สรุปบทสุดท้ายทุกครัวเรือนที่ได้มีส่วนร่วมกระบวนการแบ่งปันความสุข นั่นก็คือ เกิดความกังวลเรื่องสุขภาพ ที่เกิดจากการกิน การซื้ออาหารภายนอกมารับประทาน ไม่ว่าจะเป็นอาหารถุง อาหารแห้ง แม้แต่อาหารสดที่ซื้อมาเพื่อประกอบอาหารภายในครัวเรือน ที่ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย การปนเปื้อนการสาร หรือสารเคมี ที่อาจมากับอาหาร โดยเฉพาะ ผัก ที่ทุกครัวเรือนซื้อเข้ามาบริโภค ทุกสัปดาห์ในต่อครัวเรือน จนเกิดแนวคิด *รักครอบครัว ใส่ใจ ห่วงใยสุขภาพ* ของสมาชิกภายในครอบครัว หันมาหาแนวทางลดการนำเข้าสารเคมีสู่ครัวเรือน โดยการหาพื้นที่ปลูกผักสวนครัว เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ลดความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีที่มาจากผัก

ภาพที่ 6 ครอบครัวอบอุ่น ร่วมใจปลูกผัก

กิจกรรมที่ 2 สังคมแห่งรัก ด้วยหัวใจสีเขียว

เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยและครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย ร่วมมือกันสร้างสรรค์สังคมเมืองในหมู่บ้านจัดสรร โดยการแนะนำจัดสรรพื้นที่กินได้ โดยใช้แนวคิด **ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก** จัดสรรลงพื้นที่ภายในครอบครัวของตนเอง โดยใช้พื้นที่ต้นแบบของผู้วิจัย ปลูกผักสวนครัวที่กินได้ ทุกชนิด โดยใช้แนวคิด พืชไม้ดอกไม้ประดับ ได้เพียงแต่ความสวยงาม เป็นอาหารไม่ได้ ได้ประโยชน์ด้านเดียว หากเปลี่ยนพืชไม้ดอกไม้ประดับ เปลี่ยนเป็น พืชผักสวนครัว จัดตกแต่ง ให้สวยงาม ก็สามารถได้ประโยชน์ 3 ทาง ได้ความสวยงาม ได้อาหาร ได้ยา เป็นการปลูกฝังแนวคิดความรู้สึก จากข้างใน ให้เกิดความรัก ความเอาใจใส่ ปลูกผักสวนครัวแทนไม้ดอกไม้ประดับแทน

ภาพที่ 7 ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก

กิจกรรมที่ 3 สวนผักบ้านฉัน เป็นอาหารบ้านเธอ

เชิญชวน แนะนำแต่ละครอบครัวให้เล็งเห็นประโยชน์และคุณค่าของการปลูกผักไว้กินเอง นอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมีจากผัก และช่วยให้เกิดความรักในการปลูกผักและดูแลเอาใจใส่ ผักที่ปลูกได้ประโยชน์ 3 ทาง ได้ความสวยงาม ได้อาหาร ได้ยา นอกจากนี้ยังเกิดการหมุนเวียนทรัพยากรผักสวนครัวภายในหมู่บ้านอีกด้วย จึงได้เกิดแนวคิดส่งเสริมให้ครัวเรือนต้นแบบปลูกผักไว้หน้าบ้านหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบ้าน คนละอย่างสองอย่าง เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันกันทาน เริ่มต้นโดยปลูกผัก คนละชนิด ทั้งหมด 10 ครัวเรือน

ได้ผัก 10 ชนิด ทำกับข้าว 10 อย่าง ทำทุกวัน เกิดการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนผัก 10 ครั้วเรือน ในหนึ่งวัน พบปะพูดคุยกัน เจอหน้ากันทุกวันหมุนเวียนกันไป 10 ครั้วเรือน **ผักบ้านฉันเป็นอาหารบ้านเธอ อาหารบ้านเธอก็เป็นอาหารบ้านฉัน** เนื่องจากครั้วเรือนที่ทำอาหารเสร็จก็จะนำอาหารที่ทำ แบ่งให้อีกครั้วเรือนที่ได้ไปขอผักไปประกอบอาหาร

ภาพที่ 8 สวนผักบ้านฉัน เป็นอาหารบ้านเธอ

กิจกรรมที่ 4 บ้านนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน

เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ สู่กิจกรรมที่ 4 ผลจากแนวคิดเกี่ยวกับ อาหาร และสุขภาพ จนถึงแนวทางการผลิตผักภายในครั้วเรือนบริเวณว่างภายในบ้าน หน้าบ้าน หลังบ้าน ขอบรั้ว ในกระถาง แทนที่ไม้ดอกไม้ประดับ โดยที่ผู้วิจัยปลูกผักไว้หน้าบ้านและภายในบ้าน แบ่งปันเพื่อนบ้าน โดยใช้ข้อความสื่อสาร **เด็ดได้ไม่ต้องขอ ไม่พอกก็ลองปลูกดูนะคะ** เป็นแนวคิดการสื่อสารผ่านให้เพื่อนบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านเดียวกัน ให้รับรู้ ว่า บ้านนี้ปลูกผัก หากใครอยากได้ ไม่ต้องขอหากเจ้าของบ้านไม่อยู่ สามารถเก็บเกี่ยวผักกลับบ้านได้เลย และยังให้ข้อคิด ว่า หากจะใช้บ่อยๆ หรือจำนวนมาก ไม่จำเป็นต้องเดินมาเก็บ หรือมาขอ ลองปลูกเองไว้ในบ้านจะก็ได้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าบ้านผู้วิจัย ปลูกไว้แบ่งปันให้เพื่อนบ้าน มีความรัก ความห่วงใย ใส่ใจ ดูแล เพื่อนรอบข้าง ปลูกไว้เป็นต้นแบบ ไว้แบ่งปัน และเป็นต้นแบบพันธผัก รวมถึงต้นพันธุ์ทางความคิด

ภาพที่ 9 การแบ่งปันผักระหว่างครัวเรือน

ภาพที่ 10 แนวคิดการแบ่งปันผักระหว่างครัวเรือน

กิจกรรมที่ 5 บ้านนี้มีน้ำใจ เกื้อกูลเมล็ดพันธุ์ผัก

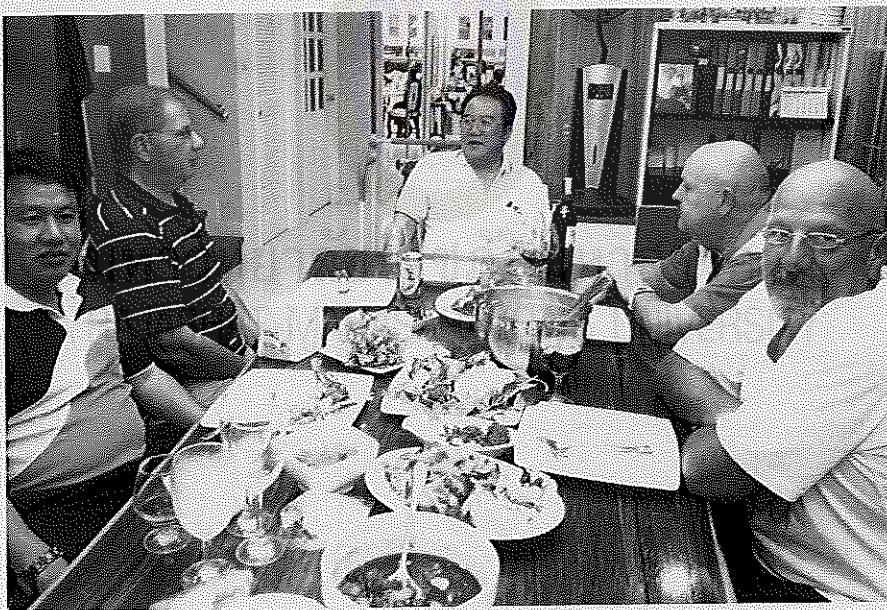
นอกจาก จะมีแนวคิดปลูกเพื่อแบ่งปันเพื่อบ้าน เป้าหมายอยากให้ต้นผักเกิดขึ้น
 ทุกครอบครัว พื้นที่สีเขียวเต็มไปด้วยผักสวนครัว ผู้วิจัยเกิดแนวคิดขยายผลผลิตพืชผัก สร้างความ
 มั่นคงทางอาหาร พึ่งพาตนเองได้ ลดความเสี่ยงต่อสารพิษ ลดต้นทุนค่าอาหาร และสร้างไมตรี
 จิตร ต่อกันที่ดั่งาม ผ่านแนวคิดการขยายพันธุ์ผักสู่เพื่อนบ้าน โดยครัวเรือนต้นแบบผู้วิจัย เป็นต้น
 ต้นแบบแนวคิด ต้นแบบแนวปฏิบัติ และต้นแบบการขยายพันธุ์ เป็นครัวเรือนต้นแบบได้รับ
 แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทานจากมูลนิธิชัยพัฒนา จึงได้นำมาแบ่งปันต่อครอบครัว
 กลุ่มเป้าหมาย ครัวเรือนในพื้นที่วิจัย และคนอื่น ๆ ประชาชนทั่วไปนอกพื้นที่วิจัย

ภาพที่ 11 การแบ่งปันเมล็ดพันธุ์ผัก พระราชทาน

กิจกรรมที่ 6 สร้างสรรค์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย

จากกิจกรรมทั้ง 5 ที่ผ่านมา เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน รู้จักรักษาสุขภาพ รักจักรักแบ่งปัน รู้จักมีน้ำใจ และรู้จักกัน จนกลายเป็นเพื่อนบ้าน ใกล้ชิดสนิท ผูกพัน แลกเปลี่ยน แบ่งปัน พึ่งพาอาศัย ไว้วางใจกัน มากขึ้น ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดหลังจากกระบวนการทั้ง 6 กิจกรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมด้วยกัน อยากรู้จักสภาพการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายใน และ ภายนอก ภายในได้แก่ จิตใจ เกิดความรัก ความเอาใจใส่ แบ่งปัน รูปแบบภายนอก เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติรูปแบบการปลูกผักสวนครัว การพบปะพูดคุย จากอดีตถึง ปัจจุบัน หลังผ่าน กิจกรรมทั้ง 6 ผู้วิจัยใช้กระบวนการ **สร้างสรรค์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย**ร่วมกับครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย นวดเลี้ยงสังสรรค์ โดยใช้วัตถุดิบ ผัก ผลไม้ สมุนไพรที่ปลูกเอง ภายในครัวเรือน นำมาคนละอย่าง สองอย่าง ที่ปลูก ในแต่ละครอบครัวมาร่วมกัน และช่วยกันทำอาหารรับประทานร่วมกัน ผ่าน **วงเวทีรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน สนทนาแลกเปลี่ยนแนวคิด สุพื้นที่ชีวิต มุมเมืองสีเขียว**

ภาพที่ 12 สร้างสรรค์อย่างสร้างสรรค์

จากแนวทางการสร้างนวัตกรรมสังคมสีเขียว ทั้ง 6 กิจกรรม เพื่อสร้าง สุขภาพ ปลอดภัย ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน ทั้ง 6 กิจกรรมที่ได้มีส่วนร่วมด้วยกัน ได้จัดให้มี หลักสูตร สอดแทรกองค์ความรู้ด้าน สุขภาพ ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม หลักธรรมและด้าน เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่า แนวคิด สุขภาพปลอดภัย

ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน ได้ใช้หลากหลายวิชาการ เข้าร่วมในการจัดการ เพื่อให้เกิดคุณค่า และให้ต้นแบบได้เห็นคุณค่า สิ่งที่ได้กระทำ โดยมีเนื้อหาหลักสูตร ดังนี้

1. ด้านสุขภาพ

จากประเด็นปัญหาเรื่องสุขภาพของคนในครัวเรือนที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ทำซื้อจากท้องตลาด โดยเฉพาะผักที่นำมารับประทาน นอกจากการปลูกผักไว้ทานเอง ลดความเสี่ยงจากสารเคมี ผักแต่ละชนิดจะมีสรรพคุณทางยาที่แตกต่างกัน โดยการเลือกปลูกผัก แต่ละชนิดให้สอดคล้องกับปัญหาเรื่องสุขภาพของคนในครัวเรือน โดยมีแนวคิด สมาชิกคนใดป่วยหรือสบาย มีปัญหาเรื่องสุขภาพ ทานผักไม่ได้ หรืออาจมีผลต่อโรคเดิม ก็ไม่ต้องปลูกผักชนิดนั้นไว้รับประทานในบ้าน แต่หากสมาชิกในครัวเรือน ป่วยหรือไม่สบาย ผักชนิดใด สามารถ ลด บรรเทา แก้ หรือรักษา ก็ให้ปลูกผักชนิดนั้นไว้ภายในบ้าน

2. ด้านการเกษตร

สำหรับหลักสูตรการเกษตรก็จะเกี่ยวข้องกับ การปลูกผัก การจัดการดิน การจัดการน้ำและการบำรุงรักษา เนื่องจากการปลูกผักคนเมือง มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ เวลา และน้ำ จำเป็นต้องเลือกพืชผักที่เหมาะสมกับ พื้นที่ ชนิดดิน ปริมาณน้ำ และช่วงอายุผักที่เหมาะสมจะปลูก รวมถึงขนาดลำต้นของต้นผัก อาจจะมีขนาดใหญ่เกินไป เมื่ออายุมากขึ้น ดังนั้น หลักสูตรการปลูกผัก เริ่มต้นจากการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ผัก โดยเลือกจากผักที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี เปอร์เซ็นต์การงอก โดยสังเกตจากข้างซองเมล็ดผัก การเตรียมดิน ขุดหลุม หรือใส่กระถาง ใส่ปุ๋ยคอก หรือในปัจจุบันมีดินปลูกจำหน่าย ซึ่งสะดวกต่อการจัดหา ชนิดผักที่จะปลูก ให้ความรู้เกี่ยวกับช่วงอายุปลูก อายุเก็บเกี่ยว เพื่อให้เหมาะสม และนอกจากนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับ ผักที่นิยมบริโภคภายในครัวเรือน 3 ลำดับ ว่า ในหนึ่งสัปดาห์ หนึ่ง เดือนซื้อผักชนิดไหนมาากินมากที่สุด ก็ให้ปลูกผักนั้น และผักที่ดูแลง่าย ทนแล้ง ทนฝน ทนต่อโรคแมลงรบกวน ซึ่งเป็นผักเริ่มต้น ที่ให้สมาชิกเข้าร่วมปลูกผักกินเอง ทดลองปลูก ได้แก่ ผักโหระพา แมงลัก กระเพรา โดยครัวเรือนต้นแบบ ได้ทำการเพาะกล้าไว้ในกระถาง แจกจ่ายให้นำไปปลูกหรือวางไว้บริเวณที่มีแสงรำไร รวมถึงการเก็บเมล็ดพันธุ์ผักเพื่อไว้ใช้ขยายพันธุ์ต่อไป ควรเก็บผักหรือเมล็ดที่แก่มีสีน้ำตาล เก็บไว้ห่างจากความชื้น อุณหภูมิประมาณ 25 ถึง 27 องศาหรือเก็บไว้ที่ไม่ร้อนจนเกินไป

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

การปลูกผักนอกจากจะให้ประโยชน์ด้านสุขภาพเป็นสมุนไพร และเป็นอาหารแล้ว การปลูกพืชสีเขียวยังช่วยลดปัญหาของสภาวะเรือนกระจกได้อีกทาง นอกจากนี้ยังสามารถใช้เศษวัสดุของเหลือใช้ภายในครัวเรือน ใช้ทำเป็นกระถางปลูกผัก ใช้ทำเป็นปุ๋ยหมัก เพิ่มความแข็งแรง ผลผลิต แก่ผักสวนครัว และยังลดปัญหาด้านขยะภายในชุมชน ได้อีกทาง

จะเห็นได้ว่า ทั้ง 6 กิจกรรม เกิดจากประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านสุขภาพ ประเด็นด้านการเกษตร การปลูกผัก และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการสกัดแนวคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากสภาพปัญหา ความต้องการ ของคนเมือง ประกอบกับต้องการสร้างคน ต้นแบบ ให้แก่ครัวเรือน และชุมชนอื่นเห็นเป็นแบบอย่าง โดยใช้กิจกรรมที่เป็นการปลูกผักเป็น หลัก เริ่มจากปลูกผักกินเองเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของคนในครัวเรือน หากเหลือกินค่อย แบ่งปัน เริ่มจากแบ่งปันผลผลิต อาหารที่แปรรูป สู้แบ่งปันความคิดขยายต้นกล้าผักปลูกเอง จน เกิดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมขึ้น

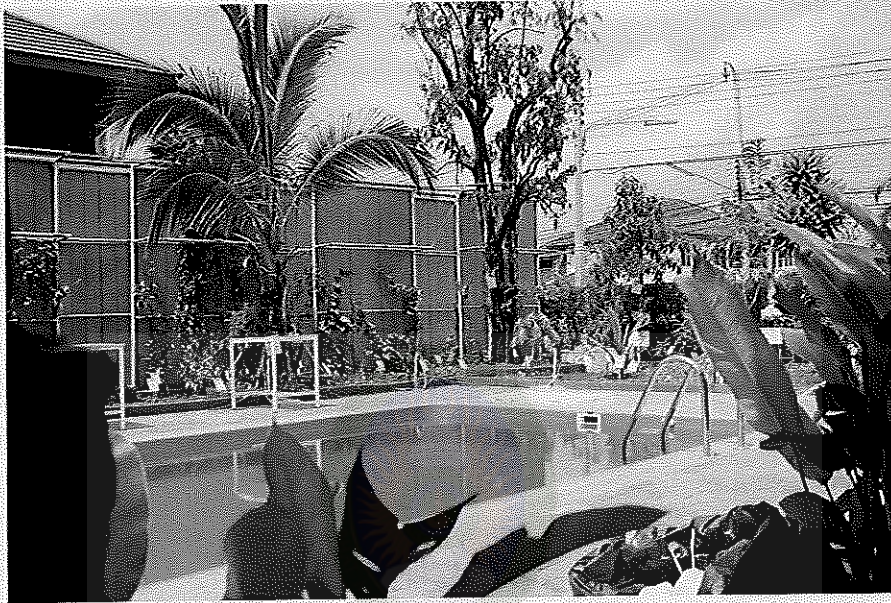
2. นวัตกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียว

ผลจากการสร้างนวัตกรรมสังคมสีเขียวทั้ง 6 กิจกรรม สร้าง สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวยั่งยืน สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน นำไปสู่คุณลักษณะของครอบครัวต้นแบบพื้นที่ชีวิตมุมเมือง สีเขียว และแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียว ผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 6 กิจกรรม เป็นกระบวนการผลิตอาหาร สร้างความมั่นคงอาหารและสุขภาพ จากวงเสวนา สังสรรค์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย ผลจากการปลูกผักภายในครัวเรือน เกิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับชุมชนเมืองขอนแก่น โดย สรุปลจากวงเสวนาได้ดังนี้

1. พื้นที่ชีวิตครอบครัว

หลักจากกิจกรรม ทั้ง 6 กิจกรรม เพื่อสร้างสังคมสีเขียว เกิดการปรับเปลี่ยน แนวคิด วิธีชีวิตความเป็นอยู่ สมาชิกภายในครัวเรือนได้มีเวลาพบปะ พูดคุย กันมากขึ้น ที่เกิดจาก กิจกรรมที่ 1 รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ จากการเสวนากลุ่มครัวเรือนเป้าหมายต้นแบบวิธีชีวิต คนเมือง ทั้ง 10 ครัวเรือน รวมถึงครัวเรือนผู้วิจัย เกิดความคึกคักหลังอดีตวิถีชีวิต ในภาวะ ความเร่งรีบกับอาชีพ การให้เวลางานมากกว่าคนรอบข้าง การบริโภคอาหารซื้อหาเองจากนอก บ้าน เพราะมีให้เลือกทานได้หลากหลาย และสะดวก รวดเร็ว ความห่างเหินกับสมาชิกใน ครัวเรือน เกิดช่องว่างมากขึ้น พ่อ แม่ ลูก ไม่ค่อยมีเวลาอยู่ร่วมกัน พูดคุยกันผ่านระบบสื่อสารไว้ สายเป็นส่วนใหญ่ สายใย สายสัมพันธ์ลดลง ขาดความอบอุ่นด้านความเป็นอยู่ หลังจากร่วมกัน คิดวิถีชีวิตดังกล่าว ถึงสาเหตุของประเด็นดังกล่าว หันมาใส่ใจ ครอบครัว ห่วงใยสุขภาพสมาชิกใน ครัวเรือนมากขึ้น ผ่านกิจกรรม รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ ที่ได้ตระหนักถึงความปลอดภัยด้าน การบริโภคอาหาร เริ่มตั้งแต่วัฒนธรรมการกินอาหารที่เป็นประโยชน์ การเลือกซื้ออาหาร รวมถึง การผลิตอาหารเอง โดยเฉพาะการปลูกผัก ส่วนกิจกรรมที่ 2 สังคมแห่งรัก ด้วยหัวใจสีเขียว ที่ เกิดจากการสรุปประเด็นปัญหาวิถีชีวิต ในอดีตที่ผ่านมา จนเกิดความ รักครอบครัว ห่วงใย สุขภาพ ด้วยกิจกรรมการปลูกผัก เปลี่ยนพื้นที่สีเขียวภายในบ้าน ที่ปลูกเพียงไม้ดอก ไม้ประดับ ที่ ไม่สามารถกินได้ เปลี่ยนเป็นแปลงผัก สวนครัว รั้วกิน ได้ แทน ด้วยกิจกรรมนี้ ทั้ง 10 ครัวเรือน

ได้มีความเห็นตรงกันว่า การปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านของตนเอง เกิดผลดี เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ใช้แรงงาน ต้นทุน เวลาและใช้พื้นที่มาก รวมถึงไม่ยุ่งยากเสียเวลาในการดูแลรักษา กิจกรรมดังกล่าว เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมการปลูก การดูแลรักษา การเก็บผัก และสุดท้าย การประกอบอาหาร เกิดสังคมแห่งรัก ในครอบครัวที่มีส่วนร่วมกัน ด้วยหัวใจสีเขียว ที่ร่วมมือร่วมแรงใส่ใจ ดูแลในการปลูกผัก

ภาพที่ 13 พื้นที่ชีวิตครอบครัว

2. พื้นที่สีเขียวครัวเรือน

จากบทสรุปร่วมกัน 10 ครัวเรือน ต้นแบบ เพื่อสร้างครัวเรือนต้นแบบสังคมสีเขียวภายใต้แนวคิดสร้างพื้นที่ชีวิต มุมเมืองสีเขียว ครัวเรือนต้นแบบทั้ง 10 ครัวเรือน ได้วิเคราะห์ร่วมกันถึง การใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณภายในบ้านของตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ สวนหย่อม ซึ่งพืชทั้งหมดที่ปลูก ไม่สามารถนำมาบริโภคได้ หรือนำมาประกอบอาหารได้จากประเด็นดังกล่าว ทั้ง 10 ครัวเรือนต้นแบบ ได้แนวคิดจากครัวเรือนต้นแบบ ที่ปลูกผักกินเองภายในครัวเรือน โดยมีแนวคิด กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน เริ่มต้นปลูกผักหนึ่งอย่าง ทำอาหารได้หนึ่งอย่าง หากปลูกหลายอย่าง ก็จะได้กินอาหารหลากหลายอย่าง โดยใช้พื้นที่ว่างของตนเองเป็นผักสวนครัว หลังจากสกัดแนวคิดปรับเปลี่ยนทัศนคติ ทั้ง 10 ครัวเรือน เปลี่ยนพื้นที่สีเขียวภายในบ้าน ที่ เปลี่ยนเป็นแปลงผักสวนครัว รั้วกิน ได้ แทน ได้มีความเห็นตรงกันว่า การปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้านของตนเอง เกิดผลดี เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ใช้แรงงาน ต้นทุน เวลา และใช้พื้นที่มาก รวมถึงไม่ยุ่งยากเสียเวลาในการดูแลรักษา และยังได้อาหาร นอกจากนี้ ผักสวน

ครัวที่ปลูก นอกจากจะเป็นอาหาร ผักแต่ละชนิดยังมีสรรพคุณเป็นยาได้อีกด้วย เกิดพื้นที่ชีวิตสีเขียวภายในครัวเรือน ที่เกิดจากความรัก ความเอาใจใส่ ดูแล ร่วมกันในครัวเรือน นอกจากนี้การปลูกผักสวนครัวเรื่องการบำรุงรักษาจำเป็นต้องใส่ปุ๋ย ครัวเรือนต้นแบบได้เกิดกระบวนการถอดบทเรียนร่วมกัน ในการจัดการเศษอาหารภายในครัวเรือน นำมาหมักเป็นปุ๋ยให้ผัก เพิ่มผลผลิต นอกจากนี้เศษขยะอย่างอื่น เช่น ขวดพลาสติก ยังสามารถนำมาปลูกผักสวนครัวได้ หรือนำมาใช้เติมน้ำเรียนแบบระบบน้ำหยด ใช้รดน้ำแทนการใช้สายยาง เพื่อลดการใช้น้ำภายในครัวเรือน เป็นการจัดการขยะลดมลพิษภายในครัวเรือน และช่วยลดปริมาณขยะที่จะเพิ่มปัญหาและมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมได้ อีกทาง รวมถึงยังร่วมกันแยกขยะก่อนที่จะทิ้งช่วยลดขั้นตอนการแยกขยะของเทศบาล ขยะบางชนิดสามารถแยกแล้วสร้างเงินให้แก่ครัวเรือนได้อีกด้วย

ภาพที่ 14 พื้นที่สีเขียวครัวเรือน

3. มุมเมืองชีวิตหมู่บ้าน

จะเห็นได้ว่า หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 มีทั้งหมด 102 หลังคาเรือนแต่ ณ วันเริ่มทำการวิจัยได้ย้ายเข้ามาอยู่ 52 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่ให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน สร้างพื้นที่ชีวิต มุมเมืองสีเขียว ภายในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 ทั้งหมด 10 ครัวเรือน โดยแต่ละครัวเรือน ได้ถอดบทเรียนจากทฤษฎี สู่นโยบายการปฏิบัติ ผ่านเวทีเสวนา ทั้งหมดสามารถจัดการภายในครัวเรือนของตนเอง โดยทุกครัวเรือนสามารถใช้แนวคิดจากทั้ง 6

กิจกรรม ร่วมกัน จนกลายเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในแต่ละครัวเรือน เกิดครัวเรือนต้นแบบ 6 รูปแบบ ได้แก่

รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ
 สังคมแห่งรัก ด้วยหัวใจสีเขียว
 สวนผักบ้านฉัน เป็นอาหารบ้านเธอ
 บ้านนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน
 บ้านนี้มีน้ำใจ เกื้อกูลเมล็ดพันธุ์ผัก
 สังสรรค์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย

จะเห็นได้ว่า ทั้ง 10 ครัวเรือน มีแนวทางปฏิบัติในการใช้ชีวิตทั้งภายในครัวเรือนตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ใน 6 รูปแบบนี้ จนสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาต่อยอดวิธีแนวคิด สู่การจัดการสังคมสีเขียวในรูปแบบอื่นๆ ได้ ซึ่งส่งผลให้เกิด มุมเมืองชีวิต ภายในหมู่บ้าน โดยใช้ต้นแบบครอบครัว 10 ครอบครัว หรือ 10 มุมเมืองชีวิต กลายเป็น 10 มุมเมืองชีวิต ภายในหมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 ที่จะขยายผลสู่เพื่อนบ้านอีก 102 ครัวเรือนต่อไป

ภาพที่ 15 มุมเมืองชีวิตหมู่บ้าน

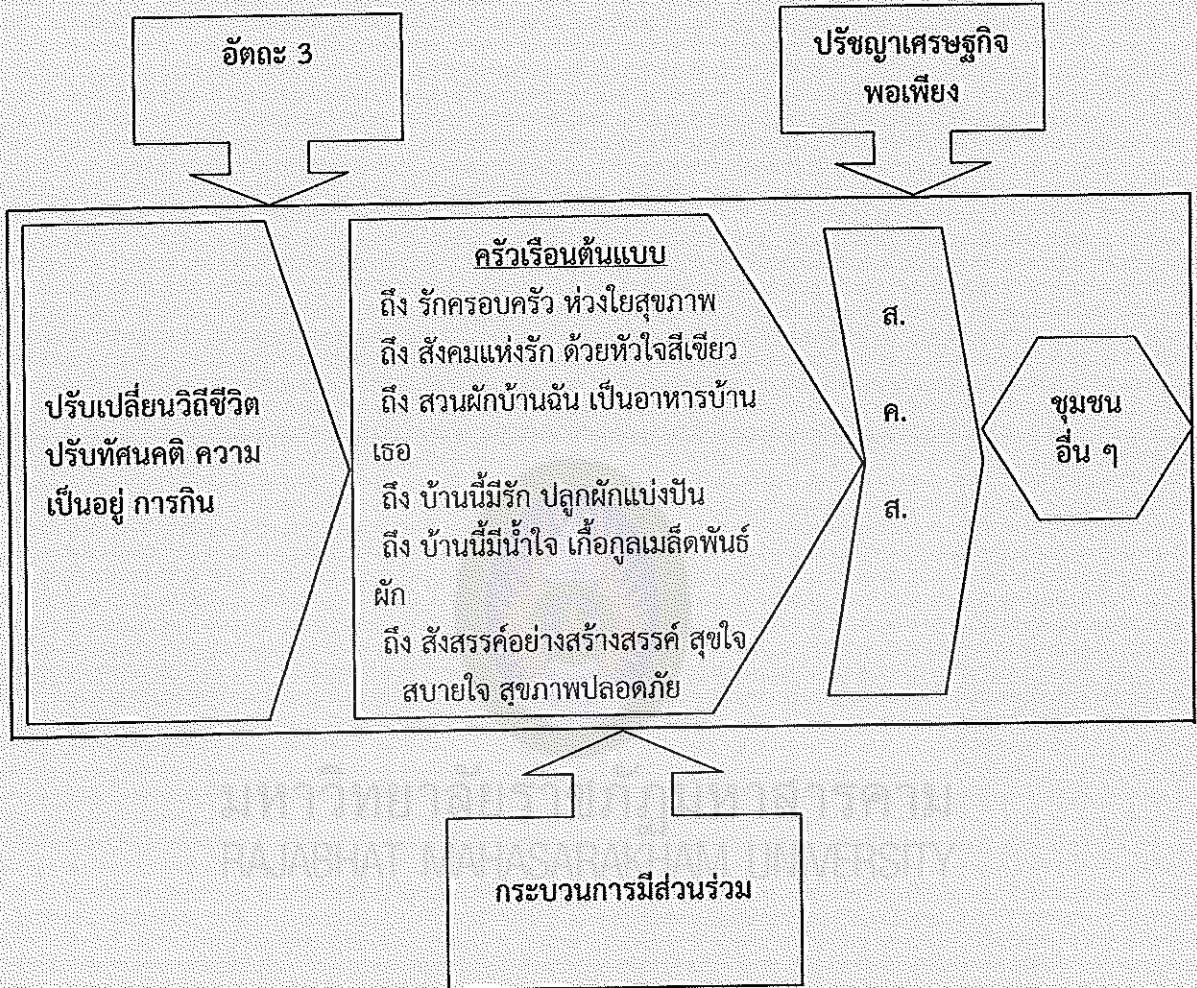
3. รูปแบบต้นแบบพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับชุมชนเมืองขอนแก่น

ผลจากแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ทั้ง 6 กิจกรรม ตั้งแต่ปรับเปลี่ยนแนวคิด ปรับทัศนคติ สู่การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตคนเมืองเพื่อก้าวสู่ สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม เสริมด้วยด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้รู้จักตนเอง และคนอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า โดยครัวเรือนต้นแบบ ทั้ง 10 ครัวเรือน มีแนวทางปฏิบัติ 6 รูปแบบดังนี้

1. รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ
2. สังคมแห่งรัก ด้วยหัวใจสีเขียว
3. สวนผักบ้านฉัน เป็นอาหารบ้านเธอ
4. บ้านนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน
5. บ้านนี้มีน้ำใจ เกื้อกูลเมล็ดพันธุ์ผัก
6. สันสรวงศ์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย ที่สามารถถ่ายทอด

สู่ชุมชนอื่น ๆ ได้

สุขภาพพลอดภัย ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (ส.ค.ส.)
 ฉัตรเพชรการ์เด็นวิลล์ 2

แผนภาพที่ 5 ต้นแบบพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียว

การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวที่จะนำไปใช้กับชุมชนเมืองพื้นที่อื่น

จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม วิถีชีวิตคนเมือง พบว่าสังคมคนเมืองกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงไปในทุกด้านอย่างรวดเร็ว มีสัญญาณบ่งบอกว่าคนเริ่มเสื่อมถอยคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ความสัมพันธ์กับคนรอบข้างลดลง สร้างพื้นที่ส่วนตัวมากขึ้น มีเวลาให้งานมากกว่าคนรอบข้าง ใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์มากกว่า สังคมความเป็นอยู่ในสภาวะจริง ใช้เวลารีบเร่ง หันหน้าเข้าหาจอคอมพิวเตอร์ พุดคุยผ่านไลน์ และการมีส่วนร่วมในสังคมลดลง อัน

เกิดการขาดภูมิคุ้มกัน ทางสังคมภายในครอบครัว ทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ความ เป็นอยู่ การสร้างสังคมสีเขียว ให้เป็นสังคมแบบญาติมิตร ใช้ชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี มีสุขภาพ แข็งแรงและการกินอาหารที่สะอาดปลอดภัย ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทาง สังคมตลอดเวลาที่ยึดหลักผลประโยชน์การอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกัน จากเวทีชุมชน พื้นที่ชีวิต มุมเมืองสีเขียวสู่ชุมชน หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้าง ภูมิคุ้มกันให้ชุมชนสู่ สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน ครอบครัวอบอุ่น สุขภาพปลอดภัย โดยการศึกษา ปραฎการวิถีชีวิตคนเมือง ศึกษากระบวนการสร้างต้นแบบพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียว และ รูปแบบพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวสู่ชุมชนและศึกษาการนำกระบวนการการขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ ชีวิตมุมเมืองสีเขียวที่จะนำไปใช้กับชุมชนเมืองพื้นที่อื่น ดังได้ข้อค้นพบดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางสู่ การขับเคลื่อน ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวสู่ชุมชน

พื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียว เป็นแนวคิดสังคมสีเขียว สุขภาพปลอดภัย ครอบครัว อบอุ่นสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน มีรูปแบบแนวทางปฏิบัติ 6 รูปแบบ คือ

1. รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ
2. สังคมแห่งรัก ด้วยหัวใจสีเขียว
3. สวนผักบ้านฉัน เป็นอาหารบ้านเรา
4. บ้านนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน
5. บ้านนี้มีน้ำใจ เกื้อกูลเมล็ดพันธุ์ผัก
6. สร้างสรรค์อย่างสร้างสรรค์ สุขใจ สบายใจ สุขภาพปลอดภัย

โดยใช้หลักแนวทางปฏิบัติทั้ง 6 รูปแบบเป็นแนวทางการขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวสู่ บุคคลทั้งภายในหมู่บ้าน และภายนอกหมู่บ้าน ดังนี้

1.1 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน

การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ประเด็นคือ “สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน” (ส.ค.ส.) มุ่งเน้นให้คนในหมู่บ้าน ทั้งหมด 102 ครัวเรือน เกิดกระบวนการ สร้างครอบครัวสีเขียว โดยใช้ กลุ่มครัวเรือนต้นแบบ 10 ครัวเรือน นำแนวคิด แนวปฏิบัติ ขยายผล เนื่องจากยังมีเพื่อนบ้านที่ยังรอท่าที ในการ ปรับเปลี่ยนแนวคิด เริ่มจาก “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน” โดยการแบ่งปันผักสวนครัวให้ ครัวเรือนเพื่อนบ้าน รายอื่น ๆ ให้มีผักสด สะอาด ปลอดภัย ในการซื้อผักจากตลาดมาบริโภค ภายในครัวเรือน ใช้แนวคิด ปลูกผักให้เห็น แบ่งผักให้กิน จะเห็นได้ว่า ทุกครัวเรือนตอบสนองต่อ แนวคิด สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งเน้นให้ทุกคนห่วงใยในสุขภาพ เป็น แนวทางสู่การพึ่งพาตนเอง สร้างภูมิคุ้มกันด้านอาหาร และสุขภาพ ให้แก่ตนเองและครอบครัว

ภาพที่ 16 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 1

ภาพที่ 17 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 2

ภาพที่ 18 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 3

ภาพที่ 19 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 4

ภาพที่ 20 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบครัวยที่ 5

ภาพที่ 21 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบครัวยที่ 6

ภาพที่ 22 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 7

ภาพที่ 23 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 8

ภาพที่ 24 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 9

ภาพที่ 25 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวภายในหมู่บ้าน ครอบคลุมที่ 10

1.2. การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตชุมชนเมืองสีเขียวแก่บุคคลภายนอก

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มบุคคลภายนอกที่ให้ความสนใจ มีกลุ่มคนทั่วไป ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจงานวิจัย มาดูพื้นที่วิจัยและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

และได้นำแนวคิดไปปฏิบัติสู่ชุมชน และครอบครัวตนเอง นอกจากนี้ยังได้มีการแจกจ่าย ต้นพันธุ์ ผัก และเมล็ดผัก เพื่อนำไปปลูกขยายต้นพันธุ์ทางความคิดต่อไป โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนดังนี้

2.1 การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสี่เขี้ยวแก่กลุ่มนักเรียนโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัยจะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ไม่มีขอบเขต และไม่จำกัดอายุ การเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด พื้นที่วิจัยพื้นที่ชีวิตมมเมืองสี่เขี้ยว เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบในการปลูกผักคนเมือง ซึ่งใช้พื้นที่จำกัด รูปแบบการทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกผัก ที่ทำให้นักเรียนโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สนใจการปลูกผัก และการใช้ประโยชน์จากขยะเพื่อเพิ่มผลผลิตผักสวนครัว นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้การใช้เศษขยะ ขวดพลาสติก นำมาดัดแปลงให้เป็นกระถางปลูกผักได้ อย่างสวยงาม และเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรงเรียน เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และการสร้างขยะเกษตร รวมถึงแนวคิดการจัดการขยะให้เกิดประโยชน์ ซึ่งทางโรงเรียน ได้นำแนวคิด แนวปฏิบัติดังกล่าว กลับไปปฏิบัติภายในโรงเรียน รวมถึงนำไปเผยแพร่ และปลูกผักกินเองที่บ้านได้อีกด้วย

ภาพที่ 26 ถอดบทบทเรียนสู่ยูวเกษตร

2. การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสี่เขี้ยวแก่ประชาชนกลุ่มอำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น

การขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมมเมืองสี่เขี้ยวแก่ประชาชนกลุ่มอำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น เกิดจากประเด็น “เกษตรพอเพียง สร้างความมั่นคงทางอาหาร” เนื่องจากชาวบ้านที่เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ประสบปัญหาด้านการผลิต

ต้นทุนการผลิต ทำให้คนเมืองถึงปลูกผักเองได้ ทั้งที่ไม่ใช่อาชีพ มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย แต่ก็สามารถผลิตผักสวนครัวบริโภคภายในครอบครัวตนเอง ได้หลากหลายชนิด เพียงพอกับความต้องการบริโภค โดยใช้แนวคิด รักครอบครัว ห่วงใยสุขภาพ

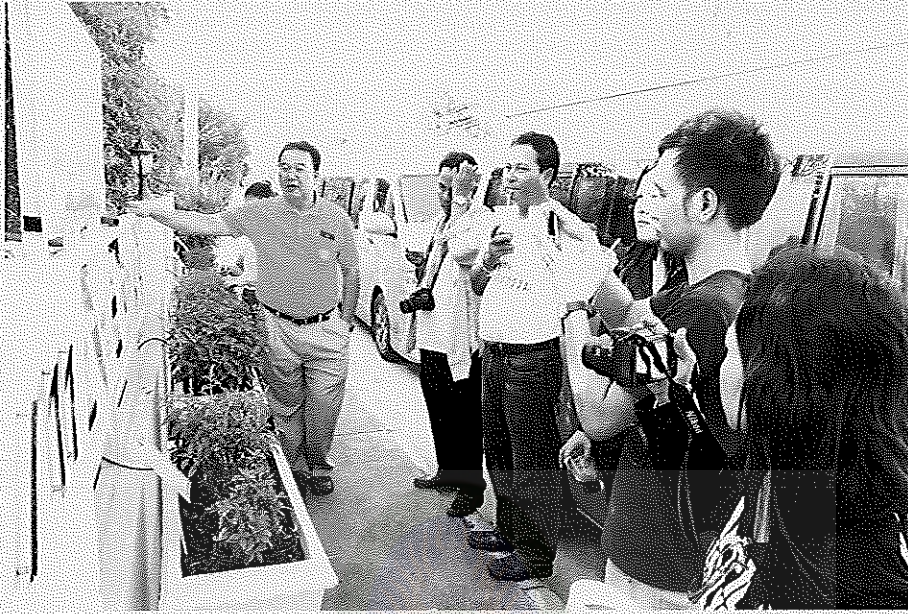

ภาพที่ 27 ถอดบทบทเรียนชุมชนอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

3. การขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวแก่นักศึกษานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รุ่นที่ 3

การขยายผล ขับเคลื่อนแนวคิดพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว โดยการนำของ ดร.ศักพงษ์ หอมทวล อาจารย์ประจำหลักสูตรนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้นำนักศึกษาเข้าร่วมเรียนรู้ สังเกตการณ์ สกัดแนวคิด สู่ประเด็น “ค้นหาโจทย์วิจัย สร้างพื้นที่นวัตกรรม สู่อการพัฒนาท้องถิ่น” ภายใต้ศูนย์เรียนรู้พื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว มุ่งหวังให้เกิด “สุขภาพปลอดภัย ครอบครัวอบอุ่น สังคมเกื้อกูลแบ่งปัน” หรือ ส.ค.ส โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับทีมนักศึกษานวัตกรรม ในรูปแบบเวทีเสวนา แลกเปลี่ยนแนวคิด จุดประกายประเด็น นำสู่โจทย์วิจัย รวมถึงบทบาทในการขอข้อเสนอแนะประเด็นและแนวทาง จากทีมนักศึกษา ในการจัดรูปแบบ กระบวนการวิธีการ ถือได้ว่า ได้ทั้งเป็นผู้ให้ และผู้รับ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว โดยมุ่งเน้น ใช้แนวคิด หลักทางธรรม อัตถะ 3 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างกระบวนการ รูปแบบ และขยายผลสู่เครือข่าย

เป็นแนวทางให้นักศึกษานวัตกรรม ได้นำไปใช้และประยุกต์ ในงานวิจัยและพื้นที่นวัตกรรม ของตนเองต่อไป

ภาพที่ 28 ร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดนักศึกษานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รุ่น 3

4. การขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียวสู่ความยั่งยืนและเสถียรภาพ

การแนวทางการขับเคลื่อนแนวคิด ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างคนต้นแบบ ปรับเปลี่ยนแนวคิด คน 3 กลุ่ม ให้เกิดแรงดึงดูด เข้าร่วมกิจกรรม สร้างกิจกรรมให้เกิด กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านหลักสูตร การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการด้านการเกษตร การปลูกผัก เตรียมดิน รดน้ำ การดูแลรักษา และการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้ สอดแทรกให้เกิดผลประโยชน์ มองเห็นคุณค่า คุณประโยชน์ต่อคน ต่อสิ่งแวดล้อม จนเกิดกลยุทธ์ การขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว สู่ความยั่งยืนและความเสถียรภาพ โดยมีทิศทางการ จัดการกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่พื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว ของคนเมืองต่อไป โดยมีกลยุทธ์สู่ความยั่งยืน และเสถียรภาพดังนี้

1. สร้างจิตสำนึก เล็งเห็นคุณค่า

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้คนเมืองเมือง ห่วงใยสุขภาพ หันมาปลูกผักกินเอง สร้างพื้นที่ชีวิตมมเมืองสีเขียว มีทั้งคนยอมรับเข้าร่วมกิจกรรม และรอดูทำที่ยังไม่มีคำตอบ แนวทาง ที่จะปรับเปลี่ยนแนวคิด ทัศนคติ สร้างแรงดูดให้ อีกสองกลุ่ม เข้าร่วมกิจกรรม ต้องทำให้เข้าใจ

เล็งเห็นคุณค่า ประโยชน์ที่จะตามมา ไม่ใช่มองแค่มิติด้านเดียว ไม่ใช่แค่การเลือกซื้อหาผักที่วางขายตามท้องตลาด การปลูกผักไว้กินเอง ได้มากกว่าคำว่าได้กิน ได้อิ่ม สิ่งที่ได้ตามมาหลังจากนี้คือ ได้พื้นที่ชีวิตที่มีสีเขียว สดชื่น กินได้ มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ได้มุมเมืองสีเขียวเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม ได้มิตรภาพ ได้เพื่อนบ้าน และได้พบปะแลกเปลี่ยนแนวคิดที่ดีต่อกัน ในการพัฒนาครอบครัวและพื้นที่ชีวิตความเป็นอยู่

2. สร้างคนต้นแบบ

ซึ่งเป็นเป็นกลุ่มกลุ่มกลางน้ำ ที่สร้างแรงบันดาลใจ เปลี่ยนแรงต้าน กลายเป็นแม่แรงดึงดูดเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนต้นแบบ สามารถสร้างครัวภายในหลังบ้าน หน้าบ้านให้เห็น ไม่ต้องเก็บผักที่ซื้อมาเก็บไว้ในตู้เย็น อยากกินตอนไหนเดินไปหน้าบ้าน หลังบ้าน ไม่กี่เมตร สามารถได้ผักมากิน หากเปรียบเทียบข้อมูลย้อนกลับ ของคนกลุ่มที่ 3 จะเห็นได้ว่า ลดภาระการให้น้ำมันเชื้อเพลิง ที่จะต้องออกไปซื้อผักมากิน ลดภาวะความเครียดต้องออกไปเจอรถติด ต้องออกไปให้ตรงเวลา ว่าตลาดเปิดตอนไหน ผักจะสดตลอดเวลาไหม ราคาไม่แน่นอน หรือปริมาณอาจจะได้มาไม่ตรงตามที่ต้องการ ซึ่งคนต้นแบบ 10 ครัวเรือน ปลูกผักสวนครัวหลากหลายชนิด สามารถเก็บผักกินได้ตลอดเวลา และที่สำคัญสร้างเมนูที่หลากหลาย ดีต่อสุขภาพ ดังนั้นคนต้นแบบ จะเป็นแรงขับ แม่เหล็กดึงดูดสร้างความยั่งยืน ขยายผลสู่ครัวเรือนอื่นต่อไป

3. สร้างพลังเครือข่าย ต่อยอดความคิด

ทุกกิจกรรมที่ได้กล่าวมา เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย ผลที่ได้ แต่หากขาดการทำงานร่วมกัน ขาดการมีส่วนร่วม กิจกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียวก็จะเป็นไปอย่างไม่มีต่อเนื่อง และไม่ยั่งยืน ขาดความเสถียรภาพ ดังนั้นกิจกรรมที่จะสามารถสร้างต่อความยั่งยืน และความเสถียรภาพ คือ การได้มีเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิด สร้างพลังเครือข่ายภายในหมู่บ้าน พัฒนาระบบการปลูกผักจากผักกิน เป็นผักสุขภาพ สู่กระถางดอกไม้ประดับไว้ในห้องรับแขก เพื่อความสวยงาม รวมถึงสร้างเครือข่ายจากภายนอก เข้าศึกษาดูงาน ต่อยอดทางความคิด ขยายแนวคิดสู่ชุมชนอื่น ซึ่งจะช่วยให้นวัตกรรมพื้นที่ชีวิตมุมเมืองสีเขียว นำไปสู่ความยั่งยืน ต่อเนื่องในอนาคต